

Оцінка повного внеску
Астарта-Київ в економіку
України у 2020 році

EY

Building a better
working world

Зміст

1. Про цей звіт	<u>3</u>
2. Резюме	<u>4</u>
3. Про Компанію	<u>7</u>
4. 15 років лістингу Астарти на фондовій біржі	<u>11</u>
5. Результати оцінки повного внеску Астарти в економіку України у 2020 р.	<u>16</u>
5.1. Внесок у випуск продукції в економіці	<u>17</u>
5.2. Внесок у ВВП країни	<u>22</u>
5.3. Внесок у зайнятість	<u>25</u>
5.4. Внесок у доходи населення	<u>29</u>
5.5. Внесок у податкові доходи держави	<u>32</u>
6. Капітальні інвестиції	<u>36</u>
7. Експорт продукції	<u>39</u>
8. Інвестиції в соціальні та екологічні проекти	<u>43</u>
9. Методологія дослідження	<u>49</u>

1. Про цей звіт

Будь-яка ринкова економіка функціонує та розвивається завдяки діяльності бізнесу. Внесок бізнесу в економіку є багатостороннім: окрім того, що бізнес забезпечує виробництво продукції і надання послуг, він також інвестує в розбудову інфраструктуру регіонів, в інновації та нові технології. Діяльність бізнесу створює попит на продукцію інших галузей економіки країни, що позитивно впливає на економічний успіх регіонів та країни в цілому.

Цей звіт присвячений всебічній оцінці впливу агропромхолдингу Астарта-Київ (далі Астарта або Компанія) на економічний розвиток України.

Сфера охоплення звіту:

В цьому дослідженні представлено результати оцінки повного соціально-економічного внеску Астарти (ТОВ фірма «Астарта-Київ» та її 33 дочірніх компаній) в економіку України за 2020 рік.

Методологія дослідження:

Методологія оцінки повного соціально-економічного внеску Астарти в економіку України базувалася на моделі «витрати-випуск» (міжгалузевого балансу) лауреата Нобелівської премії В. Леонтєєва. Підхід до оцінки внеску включав аналіз як прямого, так і непрямого та опосередкованого ефектів від діяльності Астарти.

Прямий внесок - це результати безпосередньої діяльності Астарти, такі як створена нею додана вартість, кількість робочих місць в Компанії, обсяг сплачених податків тощо. Інші види внеску формуються внаслідок впливу Астарти на формування попиту на продукцію інших галузей. Зокрема, **непрямий внесок** виникає завдяки закупівлям Компанії на внутрішньому ринку. **Опосередкований внесок** формується завдяки споживчим витратам співробітників Астарти та працівників її постачальників і підрядників. Підрядники й постачальники Астарти, а також компанії, що виробляють споживчі товари і послуги для працівників Астарти, також здійснюють закупівлі, виплачують заробітну плату своїм працівникам і сплачують податки. Внаслідок цього, непрямий та опосередкований впливи за принципом ефекту доміно розповсюджуються по економіці України.

Таким чином, **повний внесок**, що є сумою прямого, непрямого і опосередкованого внесків, глибоко й всебічно характеризує вплив Астарти на економіку України. Цей звіт містить аналіз повного внеску Астарти за такими показниками: випуск, ВВП, зайнятість, доходи населення, доходи держави.

Крім цього, звіт містить розділи, присвячені капітальним інвестиціям Астарти, результатам експортної діяльності Компанії та її соціальним і екологічним інвестиціям.

2. Резюме

Бізнес є основою економічного розвитку країни, оскільки завдяки його діяльності створюються економічні блага, виникають робочі місця, покращується добробут населення, а державний бюджет наповнюється податками. Окрім цього, бізнес підтримує діяльність суміжних секторів економіки, які постачають йому товари і послуги для виробничої діяльності. Тому, підхід до оцінки повного внеску окремої компанії в економіку виходить за межі її безпосередніх результатів і враховує широкий перелік факторів впливу.

Астарта - це один із найбільших в Україні аграрних холдингів, який активно розвивається з 1993 року. Діяльність Компанії включає вирощування зернових та олійних культур, виробництво цукру та молочної продукції, переробку сої та інші види діяльності. Також Астарта надає послуги зі зберігання й обробки зернових і олійних культур.

В 2020 році на галузь сільського, лісового та рибного господарства припадало 9,3% ВВП України, а доля експорту галузей сільського господарства та харчової промисловості становила 45,1% в загальному обсязі експорту товарів з України. Це свідчить, що аграрний сектор є одним із основних складових економіки України, а його розвиток суттєво впливає на економічний успіх країни.

Діяльність Астарті сприяє впровадженню сучасних аграрних технологій, а також підходів та практик раціонального землекористування. Астарта робить

відчутний внесок у зайнятість населення в регіонах України, поповнює бюджети місцевих громад.

Астарта фінансує та реалізує соціальні проекти, тим самим підтримуючи розвиток сільської місцевості. Найбільше Компанія спрямовує свої соціальні інвестиції на підтримку діяльності благодійних фондів та громадських організацій, розвиток інфраструктури та благоустрою регіонів, підтримку сфери освіти й медицини, культури й спорту.

У 2020 році Астарта направила 24,6 млн грн на допомогу в подоланні наслідків пандемії COVID-19. Кошти були спрямовані на допомогу сільським лікарням, закупівлю медичного обладнання й засобів індивідуального захисту.

Астарта є однією із ключових компаній на ринку аграрної продукції України та світу. Шляхом впровадження нових технологій, модернізації обладнання, оновлення виробничих потужностей, вона підтримує здорову конкуренцію на ринку. Це, в свою чергу, стимулює розвиток усієї галузі сільського господарства України. Також Астарта поширює передові практики корпоративної культури та робочої етики, створює комфортні умови праці для своїх працівників та забезпечує їх трудовими доходами. Крім того, Компанія здійснює закупівлі продукції інших галузей економіки, що стимулює їх розвиток. А наймані працівники Астарті, витрачаючи свої доходи на споживчі товари і послуги на внутрішньому ринку, сприяють підтримці місцевих виробників.

Споживчі витрати працівників

Закупівлі

Споживчі витрати працівників

Повний внесок

Включає в себе прямий, непрямий та опосередкований внески і найбільш ґрунтовно характеризує внесок Астарти в економіку України.

Прямий внесок

Астарта здійснює виробництво й переробку аграрної продукції та реалізує її на ринку. В результаті чого примножує додану вартість, генерує дохід.

Непрямий внесок

Для забезпечення виробничої діяльності Астарта закуповує продукцію у національних постачальників, тим самим стимулюючи їх економічну діяльність.

Опосередкований внесок

Працівники Астарти витрачають свої трудові доходи на вітчизняні споживчі товари. Це позитивно впливає на економіку України.

Випуск - 26 892,5 млн грн

ВВП - 10 956,7 млн грн

Зайнятість - 23 248 робочих місць

Трудові доходи - 3 134,8 млн грн

Податки - 2 317,2 млн грн

Випуск - 12 927,1 млн грн

ВВП - 5 132,0 млн грн

Зайнятість - 6 479 робочих місць

Трудові доходи - 1 032,5 млн грн

Податки - 593,5 млн грн

Випуск - 10 754,5 млн грн

ВВП - 4 505,0 млн грн

Зайнятість - 13 858 робочих місць

Трудові доходи - 1 600,8 млн грн

Податки - 1 325,1 млн грн

Випуск - 3 210,9 млн грн

ВВП - 1 319,7 млн грн

Зайнятість - 2 910 робочих місць

Трудові доходи - 501,5 млн грн

Податки - 398,6 млн грн

Мультиплікативний ефект

ступінь впливу прямої діяльності Астарти на економіку України

2,08 грн випуску продукції генерується в економіці України на кожну гривню випуску Астарти

2,13 грн ВВП створюється в економіці України на кожну гривню доданої вартості Астарти

3,59 робочих місць підтримується в економіці України на кожне робоче місце в Астарті

3,04 грн трудових доходів всього населення України припадає на кожну гривню оплати праці персоналу Астарти

3,90 грн податкових платежів надходить на користь держави на кожну гривню податкових платежів Астарти

Галузева структура непрямого та опосередкованого внеску Астарті у 2020 р., % від суми непрямого і опосередкованого внесків за кожним з показників

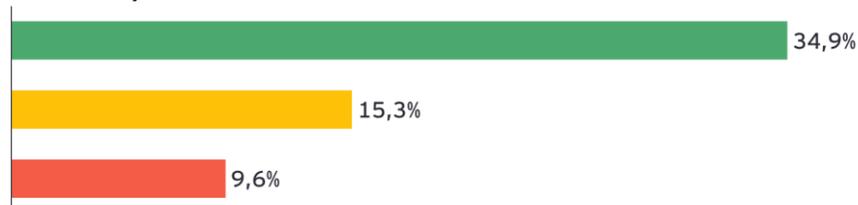
Внесок у випуск

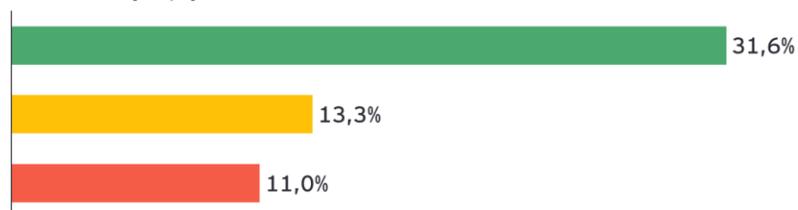
Внесок у ВВП

Внесок у зайнятість

Внесок у трудові доходи

- Сільське, лісове та рибне господарство
- Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів
- Транспорт, складське господарство, операції з нерухомим майном

Астарта за рахунок непрямого (через закупівлі) та опосередкованого (через споживчі витрати співробітників) внеску стимулює розвиток інших галузей економіки.

Внесок у капітальні інвестиції

У 2020 році Астартою було здійснено **457,1 млн грн** капітальних інвестицій, що становить 0,09% загального обсягу капітальних інвестицій в Україні. Астарта реалізує інвестиційні програми з оновлення обладнання, агротехніки, впровадження ІТ-систем. Холдинг забезпечує 1,25% капітальних інвестицій галузі сільського господарства.

Внесок у експорт

Протягом 2020 року Астарта експортувала в понад 30 країн світу аграрну продукцію 11-ти категорій. Загальна вартість експорту холдингу склала **236 575,2 тис. дол. США**. Найбільшу частку експорту становили такі категорії товарів, як кукурудза, пшениця, шрот та олія соєва. У звітному році на Астарту припадало 1,07% експорту продукції АПК та харчової промисловості України.

Внесок у соціальні інвестиції

Обсяг соціальних інвестицій та благодійних витрат Астарті в 2020 році становив **53,7 млн грн**. Найбільший обсяг витрат (24,6 млн) було спрямовано на протидію COVID-19. Інші напрями соціальних інвестицій включали відрахування на користь благодійних фондів і громадських організацій, розвиток інфраструктури та благоустрою, освіти тощо.

3. Про Компанію

Про Компанію

Астарта - це вертикально інтегрований агропромисловий холдинг, що забезпечує повний виробничий процес виготовлення продукції за рахунок синергії власних підприємств. Астарта є однією з найбільших компаній аграрного сектору України і посідає місце серед ТОП-5 агровиробників України за обсягом виробництва та земельного банку¹.

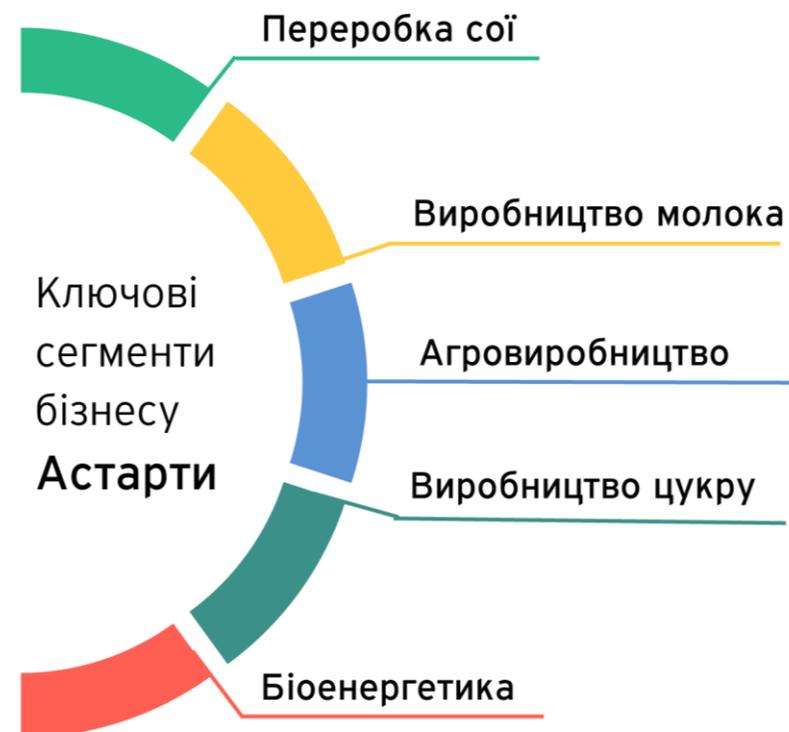
Історія Компанії

Компанію було засновано в 1993 році, проте початком сільсько-господарського бізнесу вважається 1997, коли було придбано першу аграрну фірму у Полтавській області. В період з 1999 по 2005 роки Астарта придбала 5 цукрових заводів, почавши виготовляти продукцію цукрового виробництва. З розширенням власних промислових потужностей, у 2006 році Астарта стала публічною компанією, акції якої представлені на Варшавській фондовій біржі.

Важливим кроком до подальшого розвитку був 2014 рік, що став для компанії роком відкриття нових промислових горизонтів - було введено в експлуатацію завод з переробки сої та біогазовий комплекс. Таким чином, до 2020 року Астарта сформувала ефективну бізнес-модель, що дозволила їй увійти до переліку найбільших виробників цукру, олійних та зернових культур в Україні.

Напрями діяльності

Основні напрями діяльності Компанії пов'язані із вирощуванням, переробкою та торгівлею сільсько-господарською продукцією, а також забезпеченням українських промислових споживачів і населення високоякісним цукром і молоком.

¹ Детальніше про рейтинг на сайті, <https://latifundist.com/rating/top100#314>

З 2016 року Астарта активно впроваджує практику органічного землеробства. Так, у 2020 році на сільськогосподарських угіддях Полтавщини площею у 2 тис. га було зібрано перший врожай в обсязі 3,5 тис. т органічної продукції.

Географія діяльності та виробничі потужності

До складу холдингу Астарта входять агрогосподарства з земельним банком близько 220 тис. га у 7 областях України:

- Полтавській
- Вінницькій
- Житомирській
- Тернопільській
- Хмельницькій
- Чернігівській
- Харківській

Найбільші виробничі потужності холдингу сконцентровано у Полтавській, Хмельницькій та Вінницькій областях, де розташовані 6 цукрових заводів Компанії. Компанія активно інвестує в модернізацію своїх виробничих потужностей та програми енергоефективності, а якомога вища якість продукції є її ключовим пріоритетом. Цукрові заводи Астарты сертифіковані за 32 міжнародними системами менеджменту: якості (ISO 9001), безпечності харчових продуктів (ISO 22000 та FSSC 22000),

екологічного менеджменту (ISO 14001), менеджменту гігієни та безпеки праці (ISO 45001) та енергетичного менеджменту (ISO 50001).

Елеваторний комплекс Астарты складається з 7 високотехнологічних елеваторів, що розташовані в Полтавській, Хмельницькій та Вінницькій областях. Загальна потужність зберігання всіх елеваторів складає понад 550 тис. т зерна. Елеватори Компанії сертифіковані за міжнародними системами менеджменту якості (ISO 9001), гігієни та безпеки праці (ISO 45001), безпечності харчових продуктів (ISO 22000) та екологічного менеджменту (ISO 14001).

Астарта є одним з найбільших в Україні виробників молока, а поголів'я великої рогатої худоби на фермах компанії становить понад 22 тис. голів. Компанія забезпечує високу якість завдяки постійним інвестиціям в обладнання ферм та добробут тварин та якість кормів для них.

Цінності

Агропромхолдинг Астарта веде соціально-відповідальний бізнес і виробляє продукцію з орієнтацією на глобальні ринки, а також приділяє особливу увагу інноваційним рішенням, інвестуючи в проекти інтенсивного сільського господарства. Кожного року компанія бере активну участь у побудові інфраструктури та підтримці стартапів в агропромисловій галузі, розвиває співпрацю з галузевими і професійними асоціаціями, профспілками та місцевими органами влади, сприяє розвитку професійної освіти та прикладних наукових досліджень в Україні.

У 2020 році Астарта продовжувала формувати державно-приватне партнерство, розвивати напрямок глибокої переробки продукції, впроваджувати органічне виробництво та забезпечувати значні соціальні внески у розвиток місцевих громад.

Ключові результати 2020 року

У 2020 році Астарта збрала 811 тис. т зернових та олійних культур, 1,5 млн т цукрового буряка та виробила 93 тис. т молока і майже 226 тис. т цукру. За результатами діяльності компанії у 2020 році, Астарта залишається лідером

цукрової галузі України, що забезпечує холдингу частку ринку на рівні близько 20% від загального обсягу виробництва цукру в Україні. Загальний дохід компанії у 2020 році склав 416 млн євро, майже 50% усього доходу припало на агровиробництво.

Важливим досягненням Астарти у 2020 році є створення Центру партнерської взаємодії з незалежними фермерами, що сприяло розвитку системного підходу до ведення бізнесу.

Астарта це:

≈ 220 тис. га
земельний банк

22 тис.
голів великої
рогатої худоби

7
елеваторів

6
цукрових
заводів

у **8**
областях
України

У 2020 році:

33%
ріст валового
доходу, порівняно з
минулим роком

811 тис. т
зернових та
олійних культур
збрали

1,5 млн т
цукрового буряка
збрали

152 тис. т
соєвих бобів
виробили

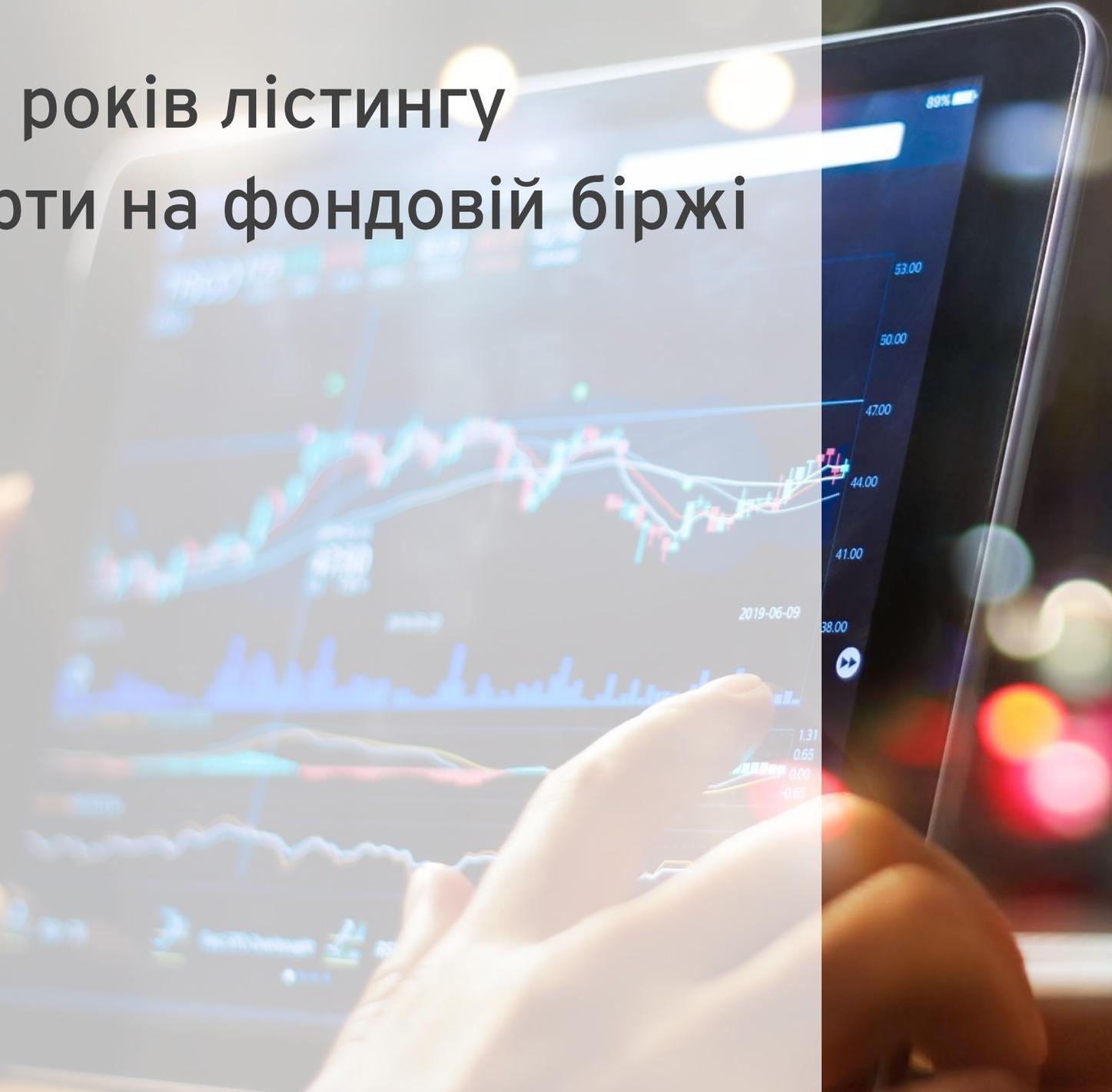
113 млн євро
EBITDA

20%
частка на ринку
виробництва цукру

226 тис. т
цукру виробили

93 тис. т
молока
виробили

4. 15 років лістингу Астарті на фондовій біржі

15 років лістингу Астарті на фондовій біржі

У серпні 2006 року Астарта першою серед українських компаній здійснила первинне розміщення акцій (IPO) на Варшавській фондовій біржі. Це сприяло стрімкому економічному розвитку Компанії. За 15 років з початку лістингу на фондовій біржі Астарта збільшила обсяги виробництва в рази, а також розширила напрями своєї діяльності. Зараз Астарта - одна з провідних компаній аграрної галузі України.

Успіх і зростання Астарті мають позитивний вплив на економіку України. Розширюючись, Компанія нарощує масштаби виробництва, забезпечує робочими місцями та заробітною платою більшу кількість працівників, збільшує обсяги податкових платежів. Зростання потреб Астарті в сировині та матеріалах спонукали її до активізації закупівельної діяльності, що, в свою чергу, стимулювало економічний розвиток інших вітчизняних виробників суміжних галузей.

Залучення фінансування на Варшавській фондовій біржі стало потужним поштовхом до розвитку Астарті. Зараз Астарта є передовою агропромисловою компанією, яка забезпечує прозорість своєї діяльності й підтримує репутацію надійного ділового партнера. Компанія інвестує в розвиток інфраструктури та здійснює соціальні інвестиції, сплачує податкові платежі та збори в місцеві бюджет, і тим самим сприяє підвищенню рівня добробуту місцевих громад.

Протягом 15-ти років з початку лістингу на Варшавській фондовій біржі, Астарта:

599 млн грн -
витратила на оплату
праці співробітників

645 млн дол. США
- здійснила
капітальних
інвестицій

341 млн дол. США -
витратила на оренду
землі

372 млн дол. США
- сплатила на
користь держави
податкових платежів

236 млн дол. США -
виплатила банківських
відсотків за позиками

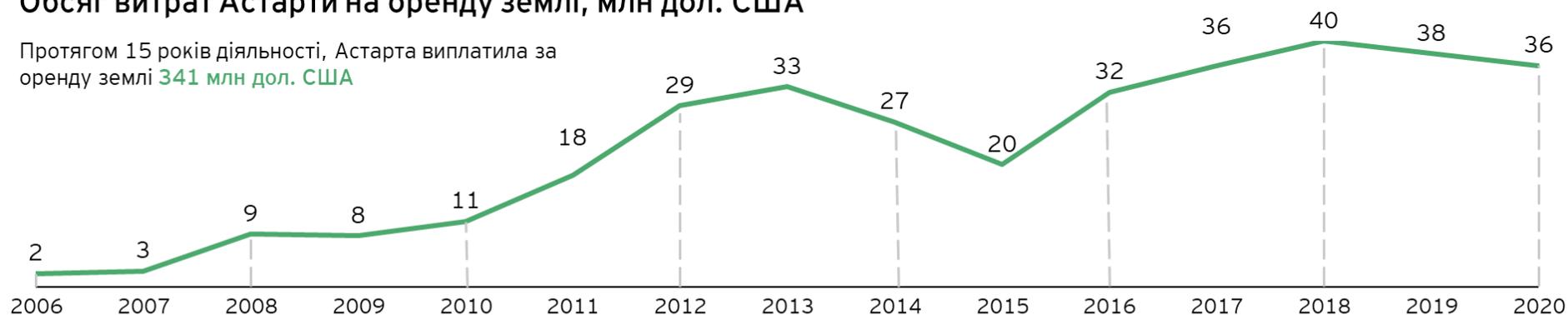
23 млн дол. США -
інвестувала в
соціальні проекти

Астарта - чесний позичальник і надійний партнер

За період своєї діяльності Астарта зарекомендувала себе як надійного та перевіреного партнера. Компанія стабільно виплачує відсотки за наявними кредитами, сплачує зобов'язання за оренду землі, виконує усі свої обов'язки перед підрядниками та постачальниками.

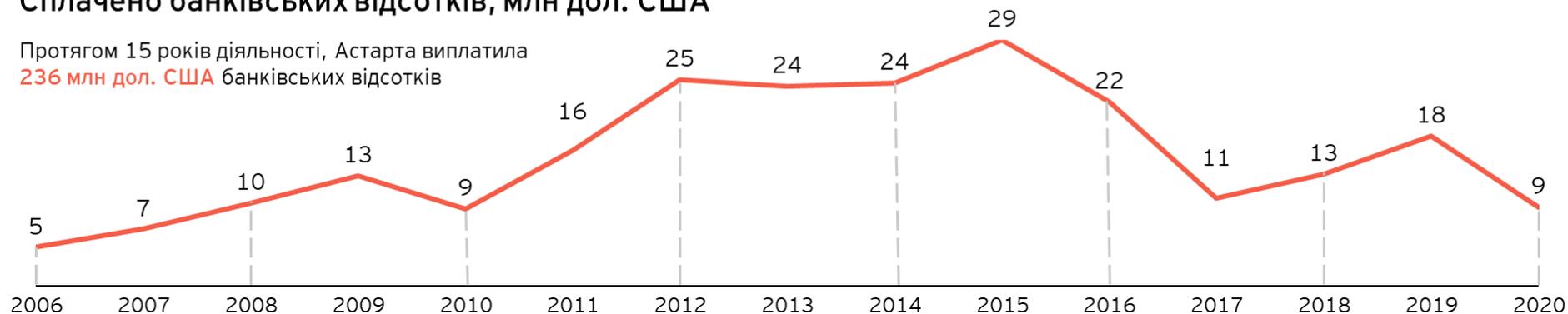
Обсяг витрат Астарті на оренду землі, млн дол. США

Протягом 15 років діяльності, Астарта виплатила за оренду землі **341 млн дол. США**

Сплачено банківських відсотків, млн дол. США

Протягом 15 років діяльності, Астарта виплатила **236 млн дол. США** банківських відсотків

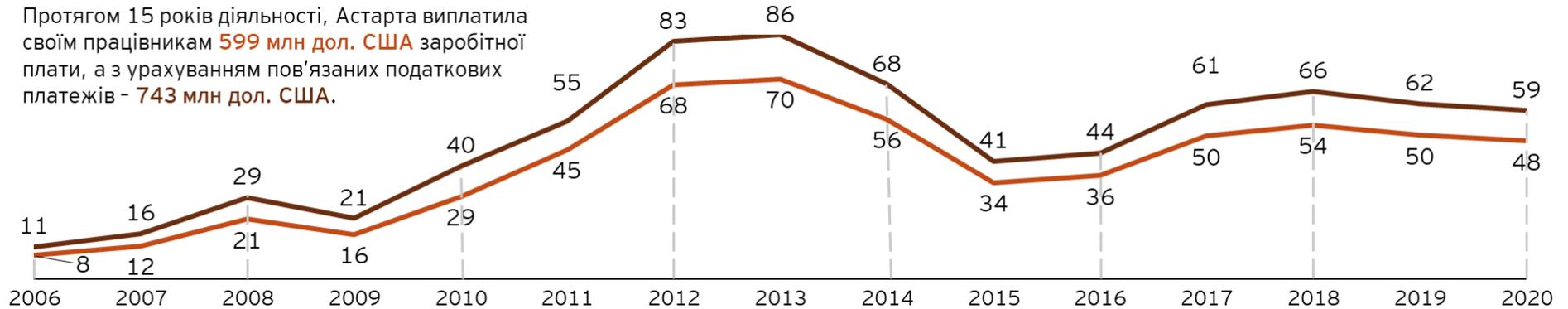

Внесок Астарті в соціальний розвиток України

Астарта регулярно інвестує в соціально важливі проекти різних напрямів та відповідним чином реагує на соціальні виклики, що постають перед суспільством. Компанія забезпечує своїм працівникам комфортні умови праці та систематично виплачує їм гідну заробітну плату.

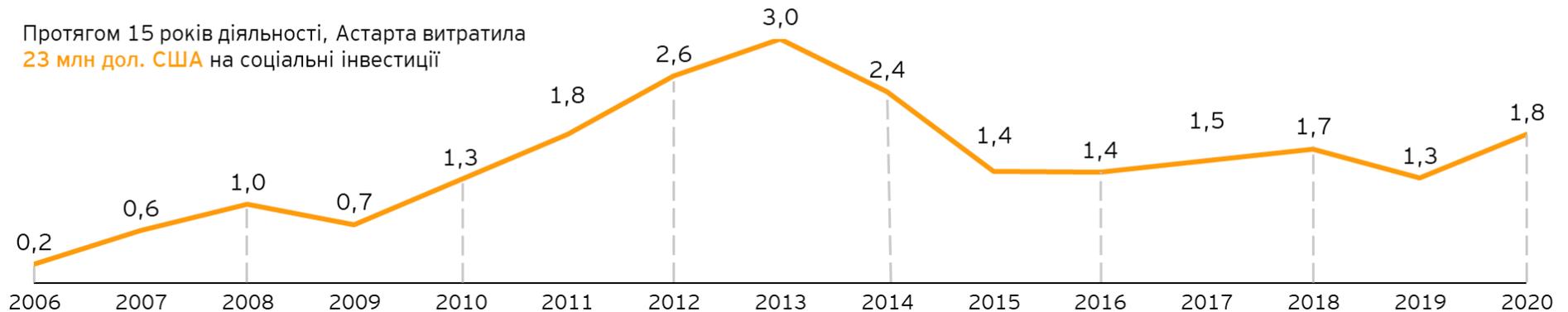
Обсяг витрат Астарті на заробітну плату працівникам, млн дол. США

Протягом 15 років діяльності, Астарта виплатила своїм працівникам **599 млн дол. США** заробітної плати, а з урахуванням пов'язаних податкових платежів - **743 млн дол. США**.

Обсяг соціальних інвестицій Астарті, млн дол. США

Протягом 15 років діяльності, Астарта витратила **23 млн дол. США** на соціальні інвестиції

Внесок Астарти в податкові доходи держави й розвиток інфраструктури

Астарта є добросовісним платником податків. Завдяки податковим платежам Компанії наповнюються державний та місцеві бюджети України. Також, за період своєї діяльності Астарта реалізувала ряд масштабних інвестиційних програм, що сприяло впровадженню нових технологій та підвищенню ефективності виробничих процесів.

Обсяг податкових платежів Астарти, млн дол. США

Протягом 15 років діяльності, Астарта виплатила на користь держави **372 млн дол. США** податкових платежів

Обсяг капітальних інвестицій Астарти, млн дол. США

Протягом 15 років діяльності, Астарта витратила **645 млн дол. США** на капітальні інвестиції

5. Результати оцінки повного внеску Астарті в економіку України у 2020 р.

У цьому розділі описаний внесок
Астарті за наступними показниками:

- Випуск
- ВВП
- Зайнятість
- Трудові доходи
- Податки

5.1. Внесок у випуск продукції в економіці

Прямий внесок Компанії у випуск - це вартість продукції, реалізованої Компанією протягом звітного періоду, тобто він дорівнює обсягу її продажів. Прямий внесок Астарти у випуск становив 12 927,1 млн грн у 2020 році.

Структура прямого внеску Астарти у випуск у 2020 р.

81,4% загального обсягу закупівель Астарти в 2020 році було витрачено на товари і послуги на внутрішньому ринку

Непрямий внесок у випуск відображає ефект від закупівель Астарти на внутрішньому ринку і створюється у інших галузях економіки України завдяки формуванню Астартою попиту на продукцію цих галузей. Він дорівнює вартості продукції підрядників у всьому ланцюжку постачання, яку було виготовлено саме завдяки тому, що Астарта підтримує їх діяльність через закупівлю у них товарів та послуг. У 2020 році непрямий внесок Астарти у випуск склав 10 754,5 млн грн.

Здійснюючи закупівлі у внутрішніх виробників, Астарта підтримує економіку України. У 2020 році близько 81% загального обсягу закупівель Компанії було здійснено в українських постачальників.

На внутрішньому ринку Астарта найбільше закуповує продукцію галузі сільського господарства, а саме близько 97% всієї закупленої сільськогосподарської продукції було придбано в українських виробників. При цьому, у структурі закупок Астарти продукція сільського господарства займає понад 50%. Це свідчить про те, що Астарта суттєво впливає на місцевих виробників сільськогосподарської продукції, адже забезпечує їм значні доходи. Крім того, Компанія активно налагоджує партнерські взаємовідносини і співпрацю з українськими фермерами. Навесні 2020 року Астарта заснувала Центр партнерської взаємодії з незалежними фермерами. Центр полегшує співпрацю Астарти з партнерами в рамках проведення закупівель

аграрної продукції та надає постачальникам прозору інформацію щодо її закупівельних програм.

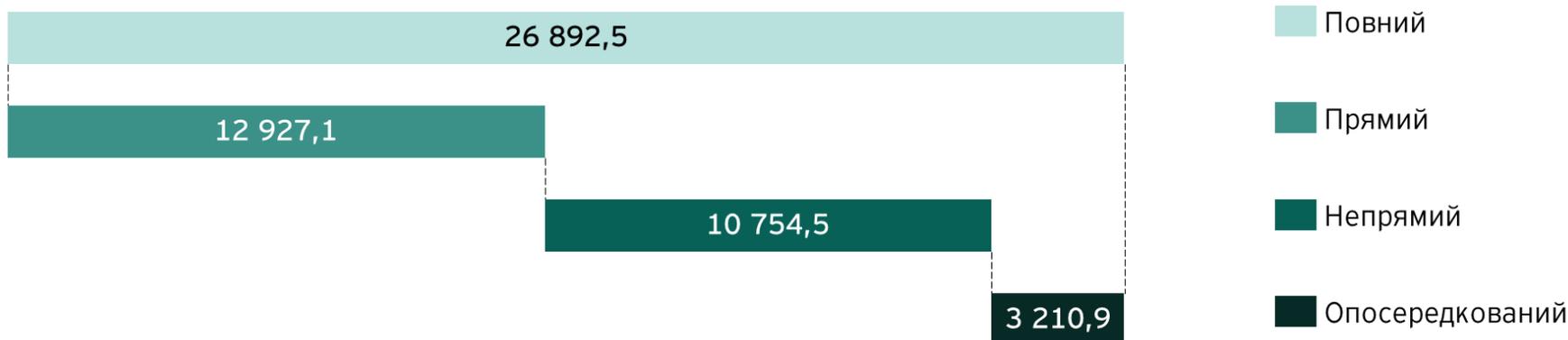
Водночас, найбільша доля імпортової продукції присутня у закупівлях Астартою продукції таких галузей: добування нафти та газу; виробництва продуктів нафтопереробки; виробництва комп'ютерів, електронної та оптичної продукції; виробництва хімічних речовин і хімічної продукції; виробництва автотранспортних засобів.

Опосередкований внесок у випуск - це внесок, який формується завдяки споживчим витратам співробітників Астарти та працівників її постачальників і підрядників.

Астарта та її постачальники і підрядники оплачують працю найманих працівників, які, в свою чергу, витрачають свої трудові доходи на різноманітні товари та послуги на внутрішньому ринку. Таким чином, вони створюють попит і підтримують діяльність компаній, що виробляють споживчі товари і надають послуги населенню. Загальний обсяг опосередкованого внеску Астарти в економіку у 2020 році склав 3 210,9 млн грн.

Повний внесок у випуск Астарти формується як сума її прямого, непрямого та опосередкованого внесків. У 2020 році цей показник склав 26 892,5 млн грн.

Структура повного внеску Астарти у випуск, 2020 р., млн грн

Повний внесок Компанії у випуск співмірний з часткою в розмірі 0,31% від сумарного обсягу випуску товарів і послуг в економіці України. Це означає, що весь випуск товарів і послуг в Україні в 2020 році могли б згенерувати всього близько 300 таких за розміром компаній, як Астарта, сукупно з її повним ланцюжком постачання.

Для порівняння, обсяг повного внеску Астарті в випуск такий самий, що і обсяг фактичного випуску всієї галузі виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та вдсятеро більший за обсяг випуску галузі виробництва взуття у 2020 році. Також, повний внесок Астарті у випуск співмірний з 1/2 випуску галузі виробництва гумових і пластмасових виробів України, 1/3 - галузі виробництва м'яса та м'ясних продуктів, 1/10 - галузі виробництва чавуну, сталі та феросплавів.

26 892,5 млн грн - повний внесок Астарті у випуск товарів і послуг в 2020 році

У структурі повного внеску у випуск частка прямого внеску складає 48,1%. Більше третини (40,0%) повного внеску формується за рахунок непрямого внеску, тобто ефекту від закупівельної діяльності Компанії. На опосередкований внесок, ефект від споживчих витрат співробітників, припадає 11,9%. Це означає, що на кожну гривню випуску Астарті в усій економіці України генерується 2,08 грн випуску товарів і послуг.

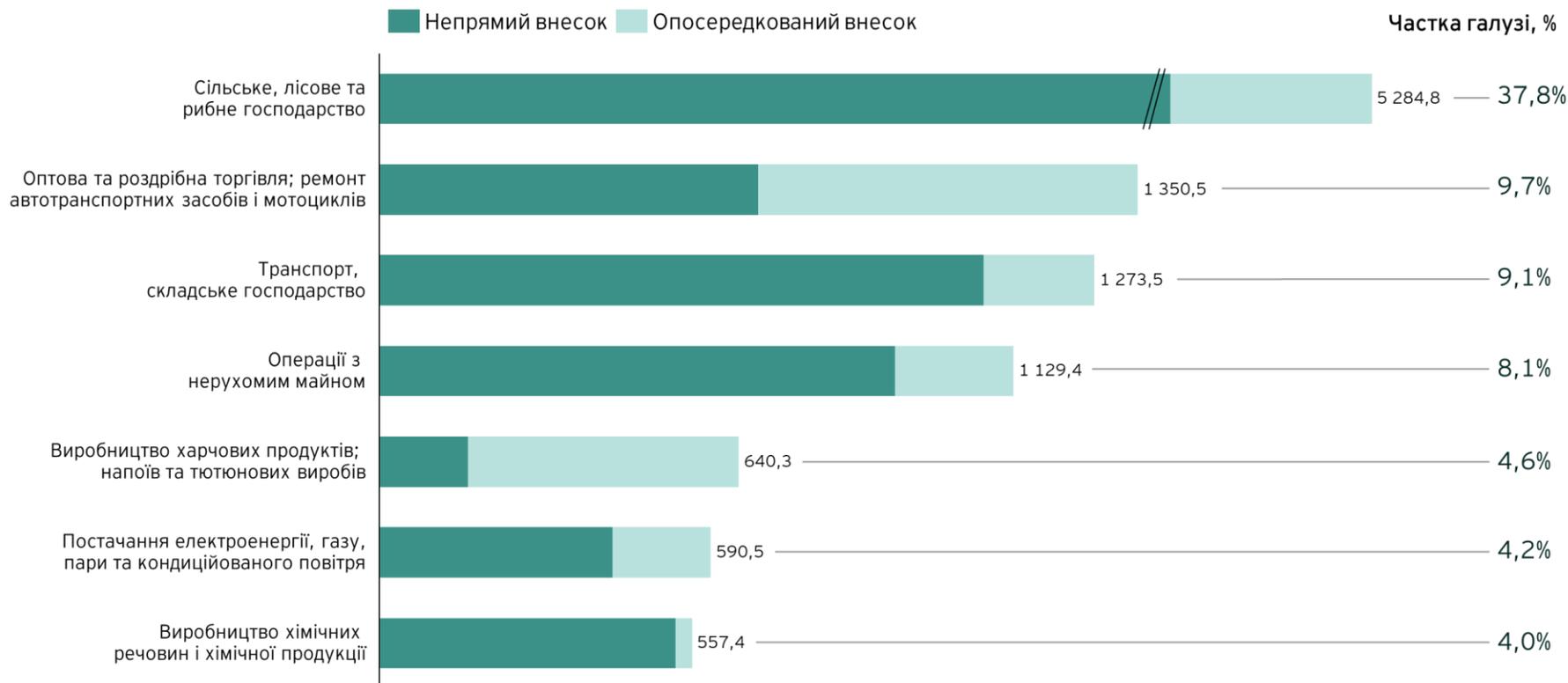
Непрямий і опосередкований внески відображають вплив діяльності Компанії на економічну активність інших галузей економіки. Структура розподілу непрямого і опосередкованого внеску Астарті у випуск між різними галузями залежить як від її закупівельної діяльності, так і від споживчих вподобань населення.

Найбільша частка непрямого внеску в 2020 році, а саме 45,8%, припадала на галузь сільського, лісового та рибного господарства, 10,0% - на галузь транспорту і складського господарства, а 8,5% - на галузь операцій з нерухомим майном. Такий розподіл пов'язаний з особливостями діяльності Астарті, адже Компанія потребує значних обсягів закуповуваного насіння, деяких видів сільськогосподарських культур (ріпак, кукурудза), активно використовує послуги перевезень (в т. ч. транспортування зерна), оренди приміщень та землі.

Опосередкований внесок Компанії у випуск в більшій мірі розподілився на галузь торгівлі та ремонту автотранспортних засобів - 21,0% від всього обсягу опосередкованого внеску, виробництва харчових продуктів - 15,0%, сільського, лісового та рибного господарства - 11,2%. На галузі операцій з нерухомим майном та транспорту припало 6,6% та 6,1% від всього опосередкованого внеску Компанії у випуск відповідно.

2,08 грн випуску генерується в економіці на кожну 1 грн випуску (доходу від реалізації продукції) Астарті

Галузева структура непрямого та опосередкованого внеску Астарті у випуск у 2020 р.

Більше половини прямих закупок Астарті витрачається на сільськогосподарську продукцію. Відповідно, це впливає на те, на які галузі економіки поширюється непрямий внесок Компанії як у випуск, так і ВВП. Астарта створює додатковий непрямий внесок у випуск галузей сільського господарства, транспорту й складського господарства, операцій з нерухомим майном та інших.

Галузі, на які спрямовується опосередкований внесок Астарті, визначаються потребами й попитом домогосподарств. Найбільший вплив опосередкований внесок має на галузь торгівлі й ремонту транспортних засобів та ті галузі, що забезпечують населення харчовими продуктами, транспортними, житловими послугами.

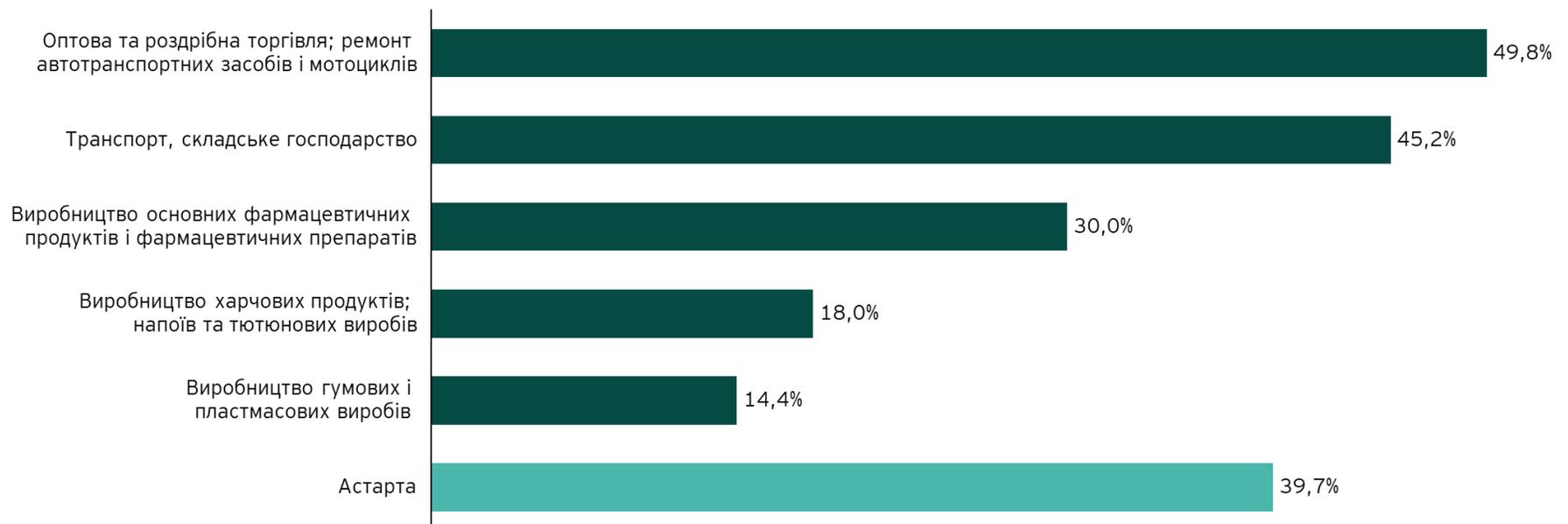
Як зазначалося вище, на макроекономічному рівні складовими випуску є проміжне споживання та валова додана вартість. Додана вартість відображає додаткову економічну цінність, що створена в процесі діяльності компанії або галузі. Частка доданої вартості у випуску Астарти складає 39,7%.

Для порівняння, у 2019 році аналогічний показник для всієї галузі транспорту і складського господарства становив

45,2%, а для галузі виробництва фармацевтичних продуктів і препаратів - 30,0%². У наступному підрозділі описується внесок Астарти у формування доданої вартості України.

$$\text{Випуск} = \text{Проміжне споживання (закупки компанії)} + \text{Створена додана вартість}$$

Частка доданої вартості у випуску Астарти та окремих галузей в Україні у 2020 р.

² Розраховано на основі даних Держстату про випуск товарів і послуг у 2019 році за галузями економіки, оскільки станом на час підготовки цього звіту відповідні офіційні дані Держстату за 2020 рік не опубліковані

5.2. Внесок у ВВП країни

Астарта закуповує сировину та матеріали, які використовує для створення власної кінцевої продукції. Обсяг таких закупівель складає проміжне споживання Компанії. Використовуючи сировину та матеріали, Астарта в процесі виробничої діяльності створює додану вартість, наприклад завдяки переробленню сільськогосподарської продукції. Частина вартості кінцевої продукції, яку Компанія додатково створила в процесі своєї виробничої діяльності, відображає додану вартість. На рівні країни, сума доданих вартостей всіх господарських одиниць в економіці України формує ВВП (валовий внутрішній продукт).

Оскільки внесок у ВВП пов'язаний зі створенням додаткової економічної цінності, цей показник є більш показовим відображенням економічної активності Компанії та його вкладу в економічне зростання України, ніж показник внеску у випуск.

10 956,7 млн грн - повний внесок Астарті у ВВП в 2020 році

Складовими повного внеску у ВВП є:

- ▶ Прямий внесок у ВВП - обсяг доданої вартості, створеної безпосередньо Астартою в процесі виробництва сільськогосподарської продукції;
- ▶ Непрямий внесок у ВВП - відображає сукупність доданих вартостей, згенерованих постачальниками й підрядниками Астарті, а також іншими суміжними

компаніями по всьому ланцюжку постачання. Формується завдяки закупівельній діяльності Астарті;

- ▶ Опосередкований внесок у ВВП - показує сукупність доданих вартостей компаній, які виробляють споживчі товари і надають послуги населенню. Створюється завдяки попиту співробітників Астарті, а також працівників її підрядників та постачальників, на споживчі товари внутрішнього виробництва.

Обсяг доданої вартості, яку згенерувала безпосередньо Астарта у 2020 році, тобто її **прямий внесок** у ВВП, склав 5 132,0 млн грн. Частка доданої вартості Компанії у ВВП України склала 0,12%, а у ВВП окремо галузі сільського господарства - 1,3%.

Додатковий попит, що створила Астарта на продукцію вітчизняних компаній суміжних галузей, дозволи згенерувати в економіці ще 4 505,0 млн грн ВВП - це і є **непрямий внесок** Компанії у ВВП. Завдяки непрямому внеску на кожен гривню доданої вартості Астарті її постачальниками й підрядниками у всьому ланцюжку постачання створювали додаткових 0,88 грн ВВП.

Опосередкований внесок Астарті у ВВП у 2020 році становив 1 319,7 млн грн. Тобто, на кожен гривню доданої вартості Астарті, в галузях економіки, які виробляють споживчі товари і надають послуги населенню, було створено додаткових 0,26 грн ВВП.

Повний внесок Астарти у ВВП склав 10 956,7 млн грн в 2020 році, що співмірно з 0,26% від всього ВВП України.

0,26% ВВП України - частка повного внеску Астарти у ВВП до загального ВВП України

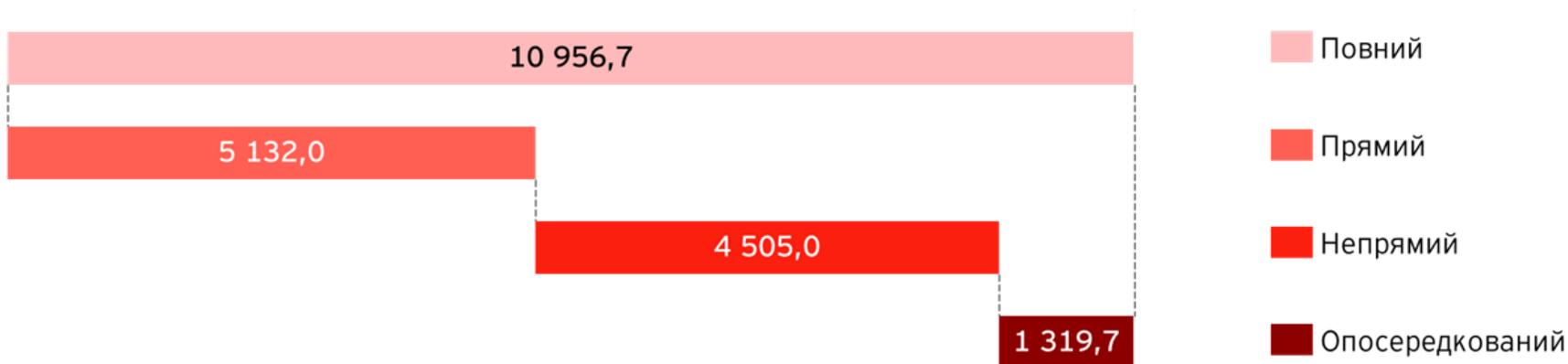
Для порівняння, повний внесок Компанії у ВВП дорівнює 1/5 валового регіонального продукту всієї Закарпатської або Херсонської областей України. Він також співмірний з 8% ВВП, що генерується всією галуззю фінансової та страхової діяльності України або 9% ВВП, згенерованого галуззю будівництва. До того ж, обсяг повного внеску Астарти у ВВП

відповідає половині ВВП, створеного галуззю мистецтва, спорту, розваг та відпочинку України в 2020 році.

Частка прямого внеску у структурі повного внеску Астарти у ВВП становить 46,8%, а решта 53,2% припадає на непрямий та опосередкований. Додатковий ефект Компанії на створення ВВП приблизно такий, що і її безпосередня додана вартість. Це означає, що за рахунок мультиплікативного ефекту від своєї діяльності, Астарта подвоює власну додану вартість.

Таким чином, на кожну 1 грн доданої вартості Астарти, завдяки її закупівлям та споживчим витратам співробітників в економіці України створюється всього 2,13 грн ВВП.

Структура повного внеску Астарти у ВВП, 2020 р., млн грн

Прямий внесок Астарті у ВВП відображає додану вартість, що повністю створюється самою компанією, тобто галуззю сільського господарства. Натомість непрямий та опосередкований внески розподіляться між іншими галузями економіки залежно від структури закупівель Астарті та споживчого попиту домогосподарств.

Виробничі процеси Астарті передбачають використання товарів і послуг, які Компанія закуповує в інших галузях. Непрямий внесок у ВВП показує додану вартість, згенеровану іншими компаніями завдяки попиту Астарті на їх продукцію. Відповідно, непрямий внесок у ВВП розподіляється між тими галузями, до яких належать постачальники й підрядники Астарті. Такі галузі очікувано відповідають тим, що зазначені у структурі непрямого внеску Астарті у випуск. В рамках непрямого внеску 46,0% доданої вартості в 2020 році створювалося компаніями галузі сільського, лісового та рибного господарства, 10,2% - транспорту та складського господарства, 9,3% - операцій з нерухомим майном.

Галузева структура опосередкованого внеску Астарті у ВВП відображає споживчий попит домогосподарств, яких Компанія забезпечує трудовими доходами. У 2020 році 25,4% опосередкованого внеску припадало на додану вартість галузей торгівлі й ремонту транспортних засобів, 17,7% - сільського господарства та продовольства, 18,0% - операцій з нерухомим майном і транспорту.

2,13 грн ВВП генерується в економіці України на кожну 1 грн доданої вартості Астарті

Галузева структура непрямого та опосередкованого внесків Астарті у ВВП у 2020 р.,

% галузі від загального обсягу непрямого й опосередкованого внесків

Непрямий внесок, млн грн

Опосередкований внесок, млн грн

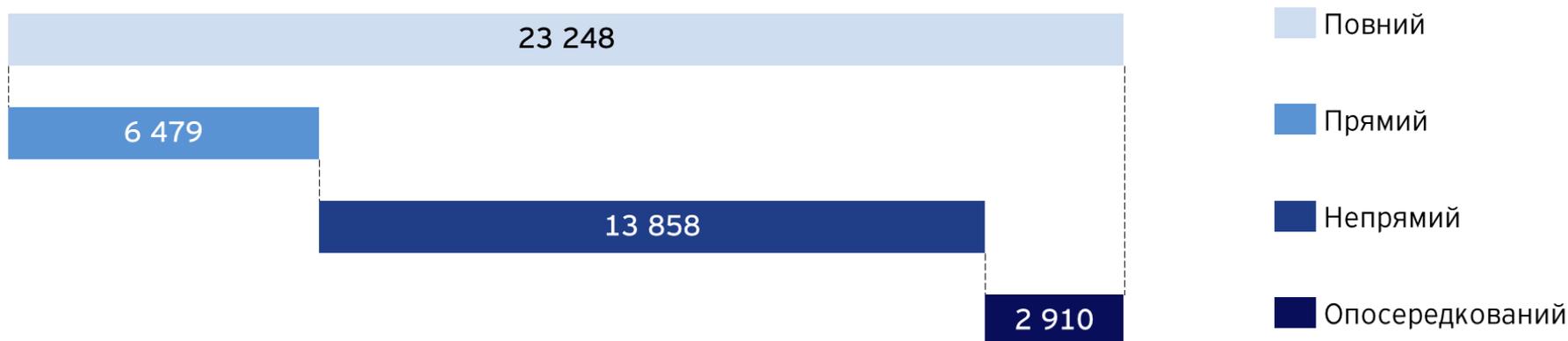
5.3. Внесок у зайнятість

Рівень зайнятості населення є важливим фактором здорової економіки та економічного зростання. Зайнятість впливає на рівень доходів населення, обсяг податкових надходжень до держави та добробут суспільства в цілому. Діяльність компанії Астарта не тільки сприяє створенню нових робочих місць у самій Компанії, але й позитивно впливає на зайнятість населення в інших галузях економіки. У 2020 році компанія Астарта забезпечила робочими місцями 6 479

співробітників, що і є її **прямим внеском** у зайнятість населення³.

Здійснюючи закупівлі товарів та послуг у вітчизняних постачальників, Компанія підтримує локальних виробників і, таким чином, стимулює створення нових робочих місць в суміжних галузях - це **непрямий** внесок Компанії у зайнятість. У 2020 році він склав 13 858 робочих місць, що вдвічі більше, ніж кількість співробітників в самій Астарті.

Структура повного внеску Астарти у зайнятість, 2020 р., робочих місць

³ Дані щодо прямого внеску в зайнятість вказані в еквіваленті повної зайнятості

Завдяки споживчим витратам співробітників Астарти формується **опосередкований внесок** Компанії у зайнятість, який у 2020 році склав 2 910 робочих місць. Це означає, що така кількість робочих місць додатково підтримувалась в тих галузях економіки України, товарами і послугами яких користуються співробітники Компанії та працівники її постачальників. Таким чином, **повний внесок** Астарти в зайнятість в Україні склав 23 248 осіб у 2020 році.

Загалом, внаслідок непрямого та опосередкованого внесків Астарти у зайнятість було додатково забезпечено 16 768 робочих місць в Україні, а це в 2,6 рази більше, ніж кількість власних співробітників Компанії.

Мультиплікативний ефект Компанії на підтримання зайнятості населення України склав 3,59 у 2020 році. Це означає, що на одне робоче місце в Астарті, в усій економіці України підтримувалося загалом 3,59 робочих місць. Мультиплікатор повного внеску Астарти у зайнятість перевищує мультиплікатори випуску і ВВП. Іншими словами, найбільш позитивний ефект від діяльності Компанії на економіку України проявляється у підтримці робочих місць. Водночас, мультиплікативний ефект від непрямого внеску в 5 разів перевищує ефект від опосередкованого внеску. Тобто, в порівнянні з ефектом від споживчих витрат співробітників, закупівлі Астарти у місцевих постачальників створюють поштовх для економіки, в результаті якого створюється в 5 разів більше робочих місць.

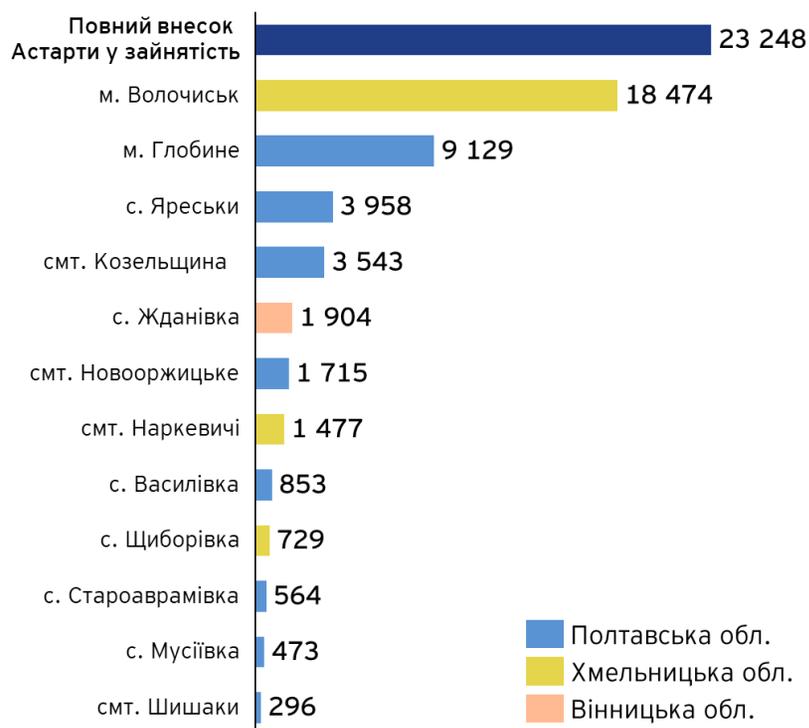
У 2020 році кількість зайнятого населення в Україні становила 15 995,6 тис. осіб⁴. Доля Астарти в загальній кількості зайнятих в Україні у 2020 році склала 0,04%. При цьому, з урахуванням непрямого і опосередкованого ефектів Астарта сукупно підтримувала робочі місця 0,15% всього зайнятого населення України. Це порівняно високий показник зайнятості, адже він перевищує рівень фактичної зайнятості в окремих галузях української економіки у 2020 році. Наприклад, загальна чисельність зайнятих працівників в галузі виробництва продуктів нафтоперероблення становила 14 033 осіб, а в галузі виробництва коксу та коксопродуктів - 8 921 особа⁵.

Для кращої демонстрації масштабу впливу Компанії на зайнятість населення України, уявимо, що існує місто, в якому проживає така кількість людей, що дорівнює повному внеску Астарти у зайнятість. Тоді населення такого міста було б більшим, ніж населення всіх селищ (8 481 населення) та селищ міського типу (7 488 населення), в яких розташовуються виробничі дочірні підприємства Астарти. Також повний внесок Астарти майже дорівнює кількості мешканців міст (27 603 населення), де функціонують виробничі філії компанії. Іншими словами, Астарта з урахуванням свого непрямого і опосередкованого впливів на зайнятість, могла б забезпечити робочими місцями все населення селищ і селищ міського типу, та майже все населення міст, в яких розташовані її виробничі потужності.

⁴ Згідно з даними Держстату про зайняте населення у 2020 р, http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rp/eans/eans_u/arch_znsmv_u.htm

⁵ За даними Пенсійного фонду України про кількість застрахованих осіб, отриманими за інформаційним запитом в Пенсійний фонд України

Порівняння повного внеску Астарти у зайнятість з населенням селищ та міст, у яких розташовані виробничі підприємства компанії, 2020 році, осіб

Найбільші виробничі потужності Компанії зосереджені у Полтавській, Хмельницькій та Вінницькій областях. Так, у Полтавській області знаходяться 4 цукрових заводи, 1 соєвий завод, 1 біоенергетичний комплекс та 4 елеватори. У Вінницькій області - Жданівський цукровий завод і 1 елеватор. У Хмельницькій - Наркевицький цукровий завод і 2 елеватори: Красилівський та Війтовецький.

В найбільшій мірі, непрямий вплив Астарти на створення робочих місць поширився на такі галузі: сільське, лісове та рибне господарство - 40,9% всього опосередкованого внеску в зайнятість або 5 665 робочих місць; торгівлі та ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів - 11,6% або 1 614 робочих місць; транспорту і складського господарства - 10,4% або 1 440 робочих місць. Загалом, ці показники відображають специфіку ланцюжка постачання Астарти.

За рахунок опосередкованого внеску найбільшу кількість робочих місць було підтримано у галузях торгівлі та ремонту автотранспортних засобів - 32,8% всього опосередкованого внеску в зайнятість або 955 робочих місць, сільського, лісового та рибного господарства - 6,3% або 185 робочих місць, а також у галузі виробництва харчових продуктів; напоїв та тютюнових виробів - 6,2% або 181 робоче місце.

23 248 робочих місць - повний внесок Астарти у зайнятість населення України у 2020 році.

Повний внесок Астарти у зайнятість у 2020 році склав 0,15% від загальної кількості зайнятого населення в Україні.

3,59 робочих місць створюється в економіці завдяки діяльності Астарті на одного її власного працівника

Астарта витрачає більшу частину свого закупівельного бюджету на продукцію сільського господарства, яку потім використовує у своїй виробничій діяльності. Відповідно вплив Компанії на агропромисловий комплекс і з точки зору створення ВВП, і підтримки зайнятості, найбільший. У 2020 році загальна кількість зайнятих у галузі сільського, лісового та рибного господарства в Україні склала 768 529 осіб. Кількість працівників Астарті становила 6 479 осіб, а це 0,84% від всіх зайнятих у цій галузі.

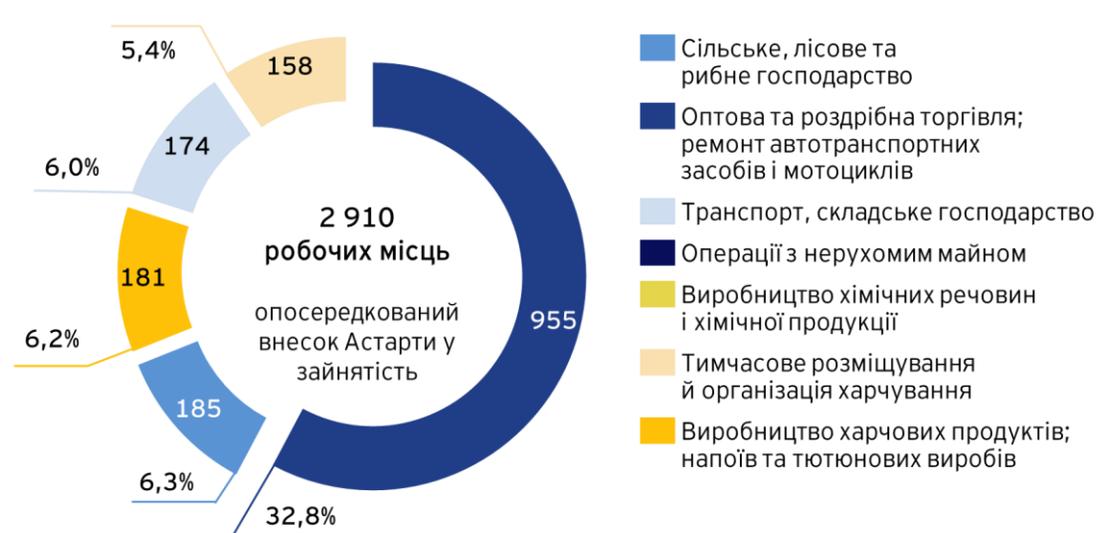
На додаток, завдяки непрямому впливу Компанії на зайнятість, у галузі сільського, лісового та рибного господарства підтримувалося додатково 5 665 робочих місць, а завдяки опосередкованому впливу - ще 185 робочих місць. Іншими словами, у 2020 році 1,60% робочих місць у галузі сільського, лісового та рибного господарства підтримувалося завдяки функціонуванню Астарті.

1,60% робочих місць у галузі сільського, лісового та рибного господарства підтримувалося завдяки повному внеску Астарті у зайнятість.

Галузевий розподіл непрямого внеску Астарті у зайнятість (топ-5 галузей), 2020 р., кількість робочих місць

Галузевий розподіл опосередкованого внеску Астарті у зайнятість (топ-5 галузей), 2020 р., кількість робочих місць

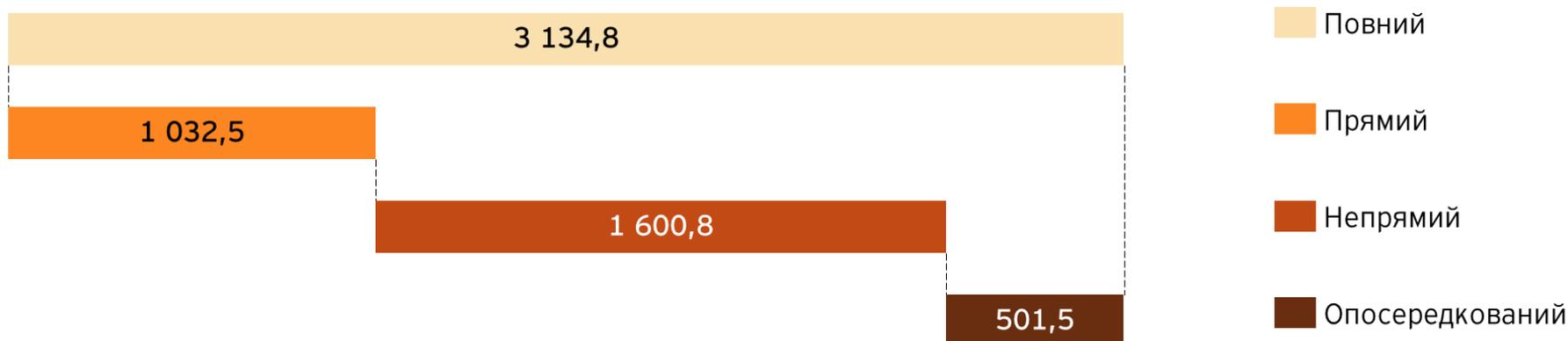
5.4. Внесок у доходи населення

Люди - головний актив Астарти, тому Компанія фокусується на створенні сприятливих умов праці для своїх співробітників, у тому числі забезпечуючи їх конкурентоспроможною заробітною платою. Враховуючи прямий, непрямий та опосередкований ефекти, у 2020 році повний внесок Астарти у трудові доходи населення України склав 3 134,8 млн грн.

Прямий внесок у доходи населення формується завдяки оплаті праці безпосередніх працівників Компанії і у 2020 році склав 1 032,5 млн грн. **Непрямий внесок** відображає

позитивний вплив Астарти на спроможність всіх постачальників та підрядних підприємств у всьому ланцюзі постачання оплачувати працю своїх працівників. Непрямий внесок Компанії у трудові доходи населення склав 1 600,8 млн грн. **Опосередкований внесок** у доходи населення формується завдяки тому, що працівники Астарти витрачають свої трудові доходи на товари і послуги у вітчизняних виробників і цим підтримують їх економічну діяльність. У порівнянні з прямим та непрямим внесками, опосередкований внесок Астарти був найменший і становив 501,5 млн грн.

Структура повного внеску Астарти у трудові доходи, 2020 р., млн грн

Астарта - високотехнологічна інноваційна компанія, для якої важливо залучати та утримувати кваліфікованих працівників. У 2020 році Астарта була визнана найкращим роботодавцем року в Україні у секторі сільського господарства за рейтингом журналу «Фокус».

Рівень заробітної плати є для Астарті важливим інструментом залучення та утримання професіоналів, а також підтримки репутації конкурентного і привабливого роботодавця. У 2020 році середньомісячна заробітна плата в Україні становила 11 591 грн, згідно з даними Держстату. Для Астарті цей показник склав 14 631,3 грн, що перевищує середню зарплату в Україні на 26,2%, а в у галузі сільського, лісового та рибного господарства - на 50,0%. Така тенденція спостерігається тривалий період часу, зокрема з 2018 по 2020 роки середня заробітна плата співробітників Астарті була в середньому на 24,2% вище, ніж зарплата в Україні та на 47,1% вища, ніж у галузі сільського, лісового та рибного господарства. Крім того, у 2020 році середня зарплата працівників Астарті перевищувала середньомісячні заробітні плати в окремих областях України, де зосереджені активи Компанії: у Хмельницькій - на 60,5%, у Вінницькій - на 53,9% , у Полтавській - на 46,4%, у Тернопільській - на 68,9%, у Чернігівській - на 69,8%, у Житомирській - на 65,6%, у Харківській - на 58,9%.

3 134,8 млн грн - повний внесок Астарті у трудові доходи населення України у 2020 р.

Порівняння середньомісячної зарплати в Астарті та окремих галузях економіки, 2020 р., грн

Мультиплікативний ефект Астарті на створення трудових доходів населення України у 2020 році був на рівні 3,04.

Іншими словами, 3,04 грн трудових доходів населення генерується в економіці України завдяки діяльності Астарті в розрахунку на 1 гривню оплати праці її власних співробітників. Тобто, виплачуючи кожен гривню заробітних плат своїм співробітникам, Астарта підтримувала можливість інших компаній в економіці України виплачувати сукупно ще 2,04 грн заробітних плат.

3,04 грн трудових доходів населення генерується в економіці України у розрахунку на кожен гривню заробітної плати співробітників Астарті.

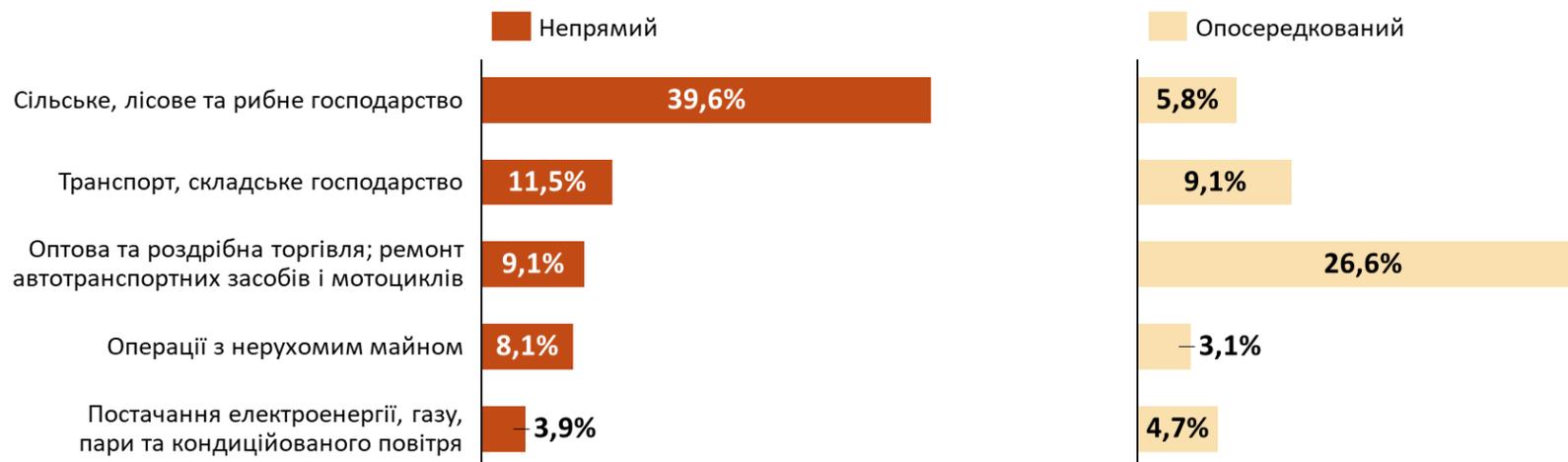
Перелік галузей, на які найбільше впливає Астарта з точки зору створення трудових доходів, подібний до галузевої

структури внеску у зайнятість, проте є декілька відмінностей. Як і у випадку з внеском у зайнятість, найбільша частка непрямого внеску у доходи населення припадає на галузь сільського, лісового та рибного господарства (39,6% або 634,1 млн грн). Проте, на відміну від внеску у зайнятість, на другому місці знаходиться галузь транспорту і складського господарства (11,5% або 184,8 млн грн), а на третьому - оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (9,1% або 146,0 млн грн).

Найбільша частка опосередкованого внеску припала на галузі оптової та роздрібною торгівлі; ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів (26,6% або 133,6 млн грн), транспорту та складського господарства (9,1% або 45,8 млн грн), а також виробництва харчових продуктів; напоїв та тютюнових виробів (8,1% або 40,6 млн грн).

Галузевий розподіл непрямого та опосередкованого внеску Астарті у трудові доходи в 2020 році (топ-5 галузей),

% галузі від загального обсягу непрямого й опосередкованого внесків

5.5. Внесок у податкові доходи держави

Податки відіграють важливу роль у формуванні бюджету держави, оскільки завдяки їх сплаті забезпечується діяльність соціальної та бюджетної сфер: фінансуються школи, лікарні, державні установи, надається підтримка соціально вразливим групам населення. У 2020 році податкові надходження забезпечили 82,6% загального обсягу доходів Зведеного бюджету України⁶.

Значна частка податкових та інших надходжень до бюджетів місцевого й державного рівнів забезпечується великими компаніями, у тому числі й Астартою. Щорічно Компанія сумлінно сплачує податки та робить вклад у формування місцевих бюджетів міст та селищ в регіонах присутності. Компанія веде прозору податкову політику, забезпечує офіційними трудовими доходами близько 7 000 працівників, публічно співпрацює з 53,6 тисячами орендодавців земельних ділянок сільськогосподарського призначення, сплачуючи усі необхідні податкові виплати.

У 2020 році Астарта сплатила 1 272,3 млн грн податків, з яких 694,6 млн грн було спрямовано у місцеві бюджети Вінницької, Хмельницької, Полтавської, Харківської, Черкаської та Київської областей.

Структура сплачених Астартою податкових та інших платежів на користь держави у 2020 р.

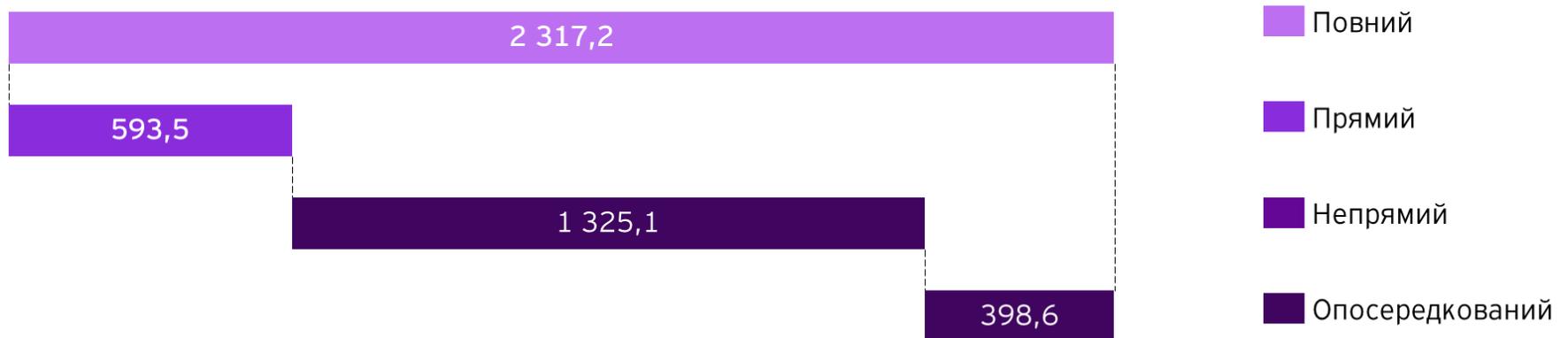
⁶ Розраховано на основі даних Державної казначейської служби України про доходи Зведеного бюджету України, <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richna-zvtnist-13>

Серед податкових та інших платежів Астарти на користь держави в 2020 році, найбільша частка припала на сплату податку на додану вартість (503, 7 млн грн), єдиного соціального внеску (266,4 млн грн) та податку на прибуток фізичних осіб (256,1 млн грн).

Оскільки Астарта як аграрний холдинг має право на бюджетне відшкодування податку на додану вартість, у 2020 році з Державного бюджету компанія отримала 678,8 млн грн компенсації. Таким чином, загальна сума усіх сплачених Астартою податків з урахування відшкодування ПДВ, тобто **прямий податковий внесок** Компанії у 2020 році, склав 593,5 млн грн.

Для порівняння, сума всіх сплачених податків Астартою у державний та місцеві бюджети (без врахування відшкодування ПДВ) співмірний з видатками держави на розвиток та діяльність Національної академії аграрних наук України, що склали у 2020 році 1 237,9 млн грн. А прямий податковий внесок Астарти (з урахуванням відшкодування ПДВ) майже в 4 рази більший за обсяг державного фінансування напрямку діяльності Міністерства економіки України з наукової і науково-технічної діяльності у сфері розвитку агропромислового комплексу, стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції у 2020, що становив 161,1 млн грн⁷.

Структура повного податкового внеску Астарти, 2020 р., млн грн

⁷ Розраховано на основі даних Державної казначейської служби України про видатки з державного бюджету, <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2020-rik>

Повний податковий внесок Астарти у доходи державного бюджету складається не лише з сплачених нею податків та зборів, а й враховує непрямий і опосередкований вплив Компанії на інші підприємства. У процесі своєї операційної діяльності Астарта закуповує товари та послуги у своїх постачальників на внутрішньому ринку. Цим вона підтримує їх здатність генерувати доходи, а значить і сплачувати податки в бюджет України - це **непрямий податковий внесок** Астарти. **Опосередкований податковий внесок** виникає за рахунок споживчих витрат співробітників Астарти та працівників її підрядних організацій та компаній-постачальників. Він враховує ті податкові надходження до державного бюджету, що були згенеровані у галузях економіки, які задовольняють споживчі потреби населення.

У 2020 році непрямий податковий внесок Астарти склав 1 325,1 млн грн, а опосередкований - 398,6 млн грн. Таким чином, повний внесок Компанії в податкові надходження держави становив 2 317,2 млн грн. Ця сума дорівнює 0,17% від обсягу всіх доходів Зведеного (державного та місцевих) бюджету України.

Мультиплікативний ефект податкового внеску Астарти у 2020 році склав 3,90. Це означає, що на кожну гривню, сплачену Компанією у державний та місцеві бюджети, в усій економіці генерувалося 3,90 грн податкових платежів. Тобто за рахунок непрямого і опосередкованого податкового внеску Астарти кожна гривня її платежів на користь держави примножувалася на майже 3 додаткові гривні. В структурі повного податкового внеску найбільшу частку займає непрямий внесок. Це означає, що Компанія

має суттєвий вплив на створення податкових надходжень до держави в ланцюжку постачання завдяки своїй закупівельній діяльності.

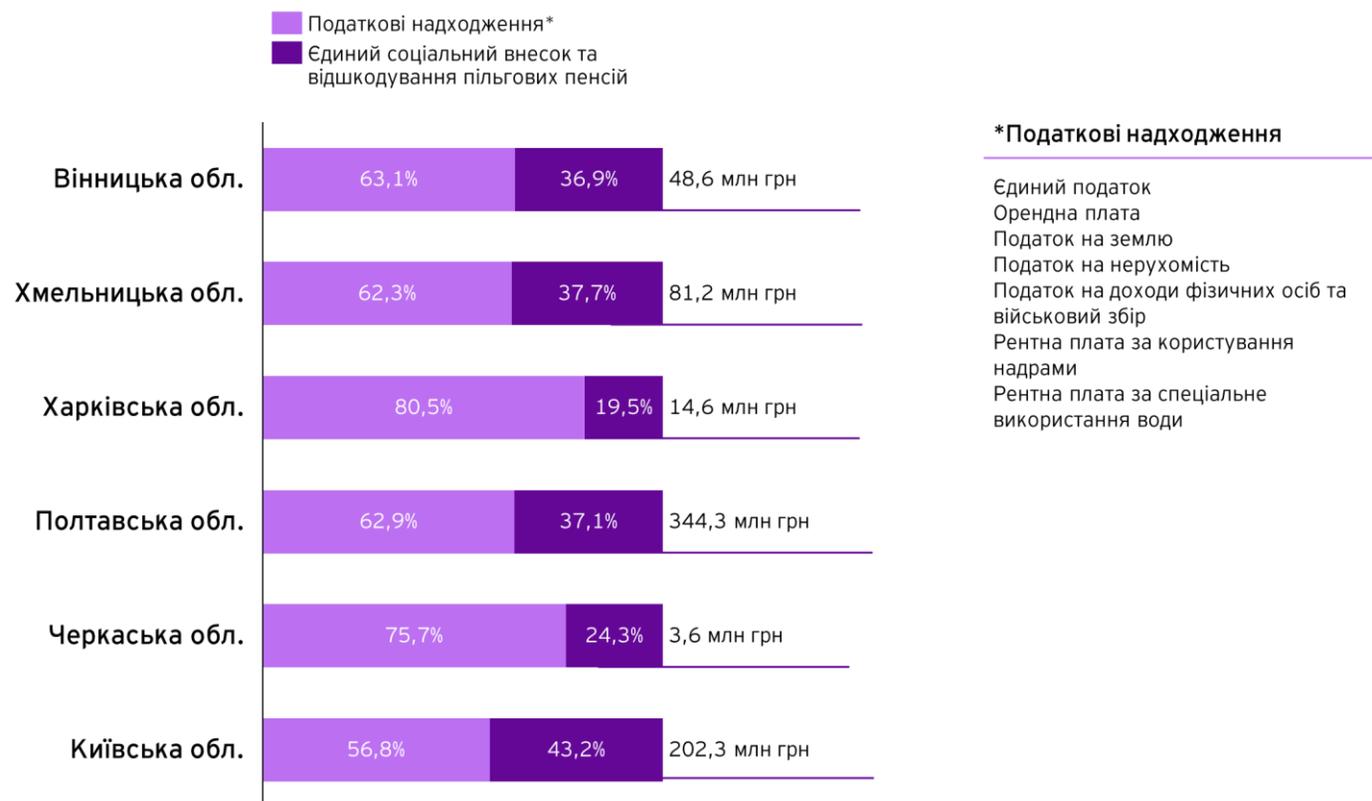
2 317,2 млн грн - повний податковий внесок Астарти в 2020 році.

Одним із важливих показників діяльності будь-якої компанії, що вказує на ступінь виконання нею податкових зобов'язань, є рівень податкового навантаження. Цей показник розраховується як відношення суми усіх сплачених податків до чистого прибутку підприємства. У 2020 році податкове навантаження Астарти становило 4,59%. Таким чином, кожна 22 гривня чистого доходу компанії сплачувалася у державний та місцеві бюджети у вигляді податків та зборів.

3,90 грн податкових платежів та зборів генерується в економіці України на кожну 1 грн податків та зборів, сплачених Астартою.

Більшу частину податкових та інших платежів на користь держави Астарті сплачує в місцеві бюджети областей, на території яких вона функціонує Компанія. Сумарно, у 2020 році Компанія сплатила 694,6 млн грн податків у місцеві бюджети Вінницької, Хмельницької, Харківської, Полтавської, Черкаської та Київської областей. З них, 61,5% - це податки, а 38,3% - це сплата єдиного соціального внеску та 0,1% - відшкодування пільгових пенсій Пенсійному фонду. Найбільший обсяг платежів у місцеві бюджети припав на Полтавську (344,2 млн грн) та Київську (202,3 млн грн) області.

Податкові та інші платежі Астарті на користь місцевих бюджетів у 2020 р.

6. Капітальні інвестиції

Капітальні інвестиції

Капітальні інвестиції відображають обсяги вкладень Компанії у матеріальні чи нематеріальні активи з метою довгострокового їх використання. Капітальні інвестиції позитивно впливають на економічний розвиток як самої компанії, так і регіону та країни в цілому, адже сприяють впровадженню інноваційних технологій, оновленню основних засобів та розвитку інфраструктури.

Обсяг капітальних інвестицій Астарти у 2020 році склав 457 млн грн, а протягом 2018-2020 років Компанія інвестувала в капітальні проекти 2 670,1 млн грн.

Капітальні інвестиції Астарти у 2020 році склали 0,09% від загального обсягу капітальних інвестицій в Україні, а сукупно за 2018-2020 рр. цей показник становив 0,16%. Частка Астарти у капітальних інвестиціях, здійснених всією галуззю сільського господарства у 2020 році, становила 1,25%.

Обсяг капітальних інвестицій Астарти у 2020 році співмірний зі значенням капітальних інвестицій цілих галузей, таких як лісництво та інша діяльність у лісовому господарстві (416,6 млн грн), пасажирський авіаційний транспорт (470,5 млн грн), виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм (476,2 млн грн).

1,25% - частка Астарти у капітальних інвестиціях всієї галузі сільського господарства у 2020 році.

Частка капітальних інвестицій у доданій вартості Астарти в порівнянні з часткою капітальних інвестицій у ВВП деяких галузей у 2020 р.

Капітальні інвестиції Астарти в 2020 році становили 8,9% від обсягу доданої вартості, згенерованої Компанією. В порівнянні, цей показник вищий, ніж частка капітальних інвестицій у структурі ВВП окремих галузей економіки України, наприклад професійна, наукова та технічна діяльність, операцій з нерухомим майном.

Компанія регулярно реалізує амбітні інвестиційні проекти. Зокрема, в 2015 році Компанія розпочала інвестиційну програму «Зерно АСТАРТИ» з метою будівництва нових та розширення наявних потужностей зі зберігання зерна. Завдяки впровадженню цієї програми Астарта закріпила своє місце серед лідерів українського ринку з виробництва і зберігання зернових та олійних культур. Наразі елеваторні потужності Астарті складаються з 7 сучасних високотехнологічних перевантажувальних комплексів сукупною потужністю 550 тис. т, які відвантажують зерно на автомобільний і залізничний транспорт.

Астарта спрямовує інвестиції на придбання машин, обладнання, транспорту та енергоефективних технологій, на реконструкцію приміщень, покращення освітлення та вентиляції на фермах, на впровадження IT-інструментів та програм. У 2020 році стартувала п'ятирічна інвестиційна програма з оновлення агротехніки та впровадження інноваційних IT-інструментів агроменеджменту.

За результатами 2019 року Астарта увійшла до рейтингу «ТОП-50 інноваційних компаній України». Рейтинг було складено редакцією журналу ТОП-100 інформаційного ресурсу Delo.ua у співпраці з профільними експертами. Рейтингом було відзначено внесок Астарті у розробку порталу з управління агробізнесом, що містить консолідовані дані про земельний банк Компанії і допомагає різним департаментам у веденні комунікацій. В рамках рейтингу, Астарту було віднесено до ТОП-5 інноваційних компаній агропромислового комплексу України.

Кожну 11-ту гривню доданої вартості Астарті в 2020 році було спрямовано на капітальні інвестиції.

Інвестиційна програма з оновлення агротехніки та впровадження IT-інструментів

В 2020 році було розпочато першу чергу інвестиційної програми, яка включає в себе два напрями: технічне переобладнання та впровадження управлінських IT-інструментів.

Протягом 2020 року в рамках програми було придбано 31 трактор потужністю 345 кінських сил, 21 сівалку (зернові, просапні та бурякові), 10 комплектів вакуумних систем для переобладнання просапних сівалок, 2 самохідні обприскувачі, 4 культиватори, 3 зубові шлейф-борони. Трактори обладнані точними навігаційними та телеметричними системами, що допомагає збирати необхідну інформацію для прийняття більш ефективних управлінських рішень.

Одна із дочірніх компаній Астарті (IT-компанія AgriChain), займається розробкою 8-модульної IT-системи з управління агробізнесом. В 2020 році вже було розроблено 2 модулі:

- ▶ AgriChain Land - містить консолідовані картографічні та облікові дані про земельні ділянки та землекористування;
- ▶ AgriChain Farm - містить необхідну інформацію щодо всіх етапів і процесів виробничого ланцюга.

7. Експорт продукції

Експорт продукції

Агропромхолдинг Астарта-Київ є одним із найбільших експортерів продукції сільського господарства в Україні. Протягом 2020 року Компанія експортувала продукції загальною вартістю 236 575,2 тис. дол. США:

1. цукор білий - 5 641,4 тис. дол. США;
2. меляса (патока) - 434,0 тис. дол. США;
3. жом сушений гранульований - 6 739,4 тис. дол. США;
4. олія соєва - 29 811,3 тис. дол. США;
5. шрот соєвий - 32 503,6 тис. дол. США;
6. оболонки соєві - 981,5 тис. дол. США;
7. пшениця - 46 703,4 тис. дол. США;
8. ячмінь - 3 582,4 тис. дол. США;
9. кукурудза - 104 811,4 тис. дол. США;
10. соя - 71,9 тис. дол. США;
11. ріпак - 5 294,8 тис. дол. США.

Астарта щороку нарощує обсяг експорту своєї продукції, яку вона постачає у понад 30 країн світу. Протягом 2020 року частка експорту склала 80% всіх доходів Астарти від продажу продукції агровиробництва, 76% - в структурі доходів від продажу продукції переробки сої та 9% - продукції виробництва цукру.

У 2020 році аграрна продукція в Україні залишалася основою зовнішньо-економічної торгівлі. Вартість загального експорту сільськогосподарської продукції та продовольства з України склала 22,2 млрд дол. США або 45% від всього українського експорту у 2020 році.

Структура експорту Астарти у 2020 р.

Кукурудза займає найбільшу частку в структурі експорту продукції Астарти - 44,3%. На другому місці пшениця - 19,7% від всього експорту Астарти, а на третьому шрот соєвий - 13,7%.

Тоді як Астарта експортувала 11 видів своєї продукції вартістю 236 575,2 тис. дол. США, загальний експорт цих же видів продукції всього з України склав 11,6 млрд дол. США. Таким чином, внесок Астарты в їх експорт становив 2,04%. А частка Астарты в загальному експорті всієї продукції агропромислового комплексу та харчової промисловості з України дорівнювала 1,07% у 2020 році.

В абсолютному вимірі Астарта найбільше експортувала зернових культур. Проте у відсотковому співвідношенні найбільший внесок Компанії у 2020 році припадав на експорт продукції переробки цукрових буряків та сої.

В розрізі окремих видів продукції, найбільша частка Астарты в загальному українському експорті гранульованих соєвих оболонок - 58,0%, гранульованого сушеного жому - 30,6%, меляси (патоки) - 27,9%, соєвого шроту - 14,4% та соєвої олії - 13,3% та бурякового цукру - 9,5%.

Кожний 100-ий дол. США від експорту усієї сільськогосподарської та харчової продукції з України припадав на Астарту у 2020 році.

Частка Астарты в експорті окремих категорій сільськогосподарської продукції з України у 2020 р.

Категорія продукції	Вартість експорту Астарты, тис. дол. США	Частка Астарты в загальному експорті з України, %
Продукти переробки цукрових буряків	12 814,8	15,5%
Продукти переробки сої	63 296,4	14,1%
Зернові культури	160 464,0	1,5%
Всього	236 575,2	2,04%

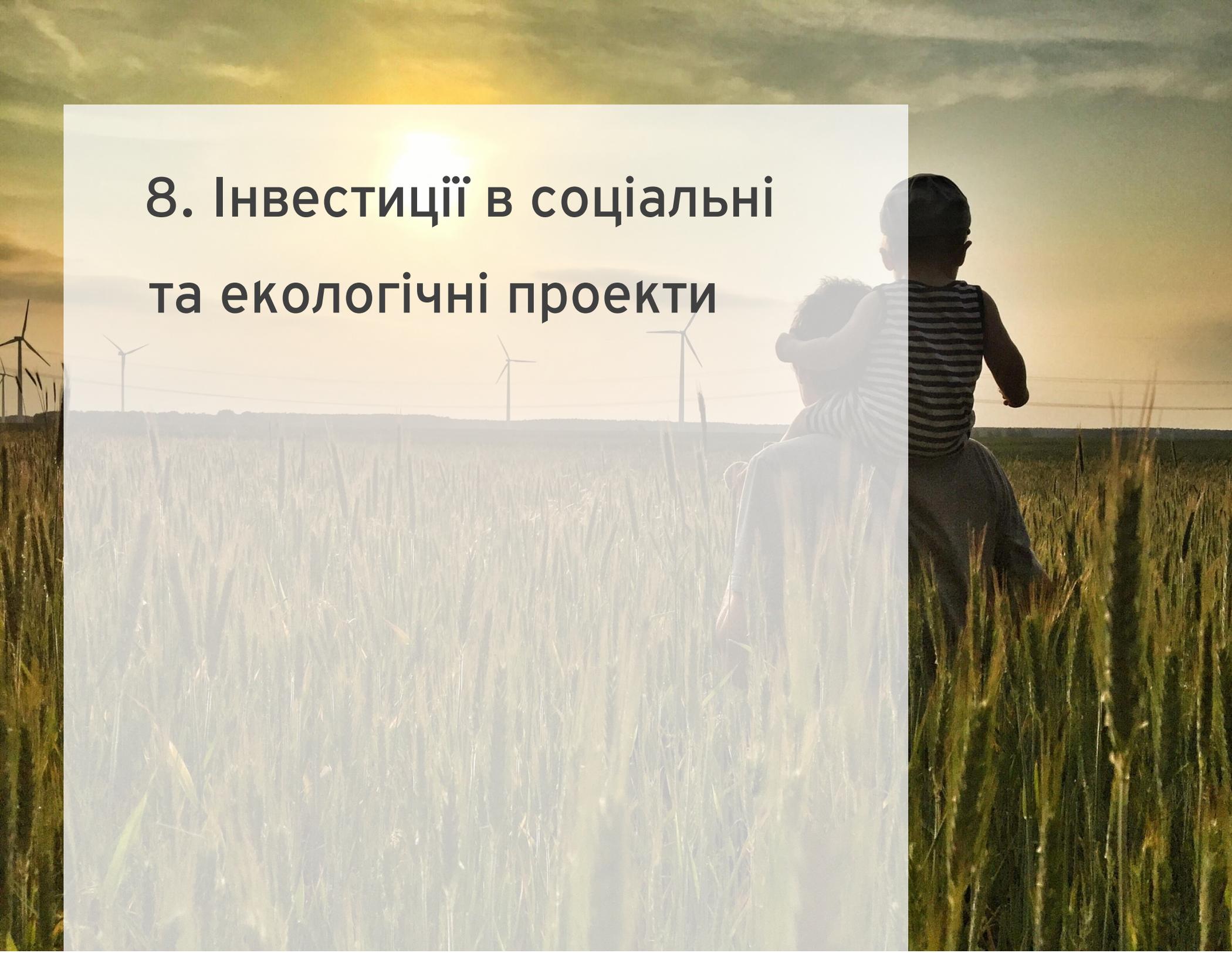
Кожен 50-ий дол. США від експорту продукції переробки цукрових буряків (цукор білий, меляса, жом), сої (соєва олія, шрот та оболонки) та зернових культур (пшениця, ячмінь, кукурудза, соя та ріпак) з України припадав на Астарту у 2020 році.

Частка Астарти в експорті з України у розрізі окремих видів продукції у 2020 р.

■ Експорт Астарти ■ Решта експорту з України

8. Інвестиції в соціальні та екологічні проекти

Інвестиції в соціальні та екологічні проекти

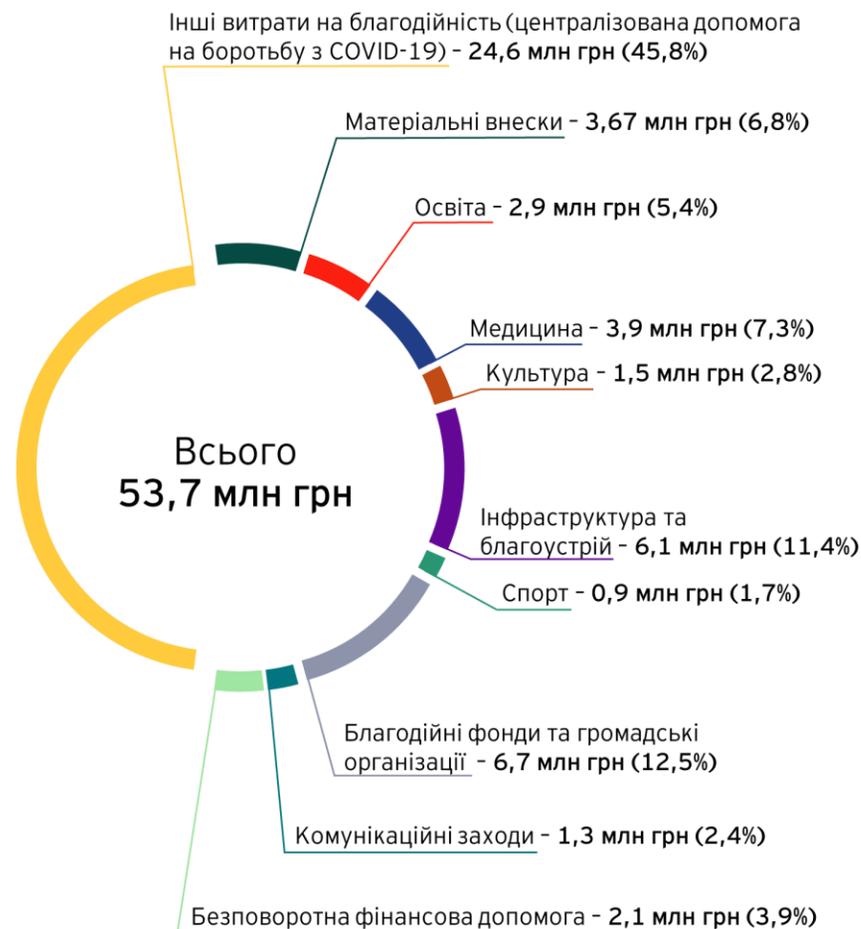
Астарта - один із найбільших в Україні агропромислових холдингів, діяльність якого значною мірою впливає на соціальний розвиток населення країни та навколишнє природне середовище. Саме тому, задля підтримки сталості довкілля та благополуччя громад, Компанія застосовує і постійно вдосконалює стійкі сільськогосподарські практики, що спрямовані на пом'якшення наслідків змін клімату, захист навколишнього середовища та інвестує в соціальний захист людей в регіонах присутності власних активів.

У 2020 році Астарта посіла III місце серед 89 компаній сільськогосподарської галузі в ESG-рейтингу від Sustainalytics, тим самим підтверджуючи дієвість своїх практик у сфері соціального захисту та збереження довкілля.

Соціальні інвестиції

Протягом 2020 року обсяг соціальних та благодійних витрат Компанії склав 53,7 млн грн, що на 20,6% більше ніж у 2019 році. Астарта продовжила активно інвестувати в розвиток місцевих громад як в один із головних пріоритетів Компанії, водночас допомагаючи подолати наслідки пандемії коронавірусної хвороби COVID-19.

Соціальні інвестиції Астарти у 2020 р.

Найбільша частка соціальних інвестицій Астарти (24,6 млн грн або 45,8%) була спрямована на централізовану допомогу на боротьбу з наслідками поширення коронавірусної хвороби COVID-19, що спричинила суворі карантинні обмеження у всьому світу. Значні суми були спрямовані благодійним фондам та громадським організаціям (6,7 млн грн або 12,5%), на розвиток інфраструктури та благоустрій (6,1 млн грн або 11,4%) і медицину (3,9 млн грн або 7,3%).

● Протидія коронавірусній хворобі COVID-19

У 2020 році Астарта активно допомагала країні в подоланні коронавірусної хвороби COVID-19, постійно спрямовуючи кошти на закупівлі необхідного обладнання, засобів індивідуального захисту та препаратів. Протягом усього року було виділено 27,4 млн грн, з яких 89,8% надійшло в рамках централізованої допомоги на боротьбу з COVID-19, а 10,22% за рахунок бюджетів регіональних підприємств. За ці кошти були реалізовані проекти ремонту будівель сільських лікарень, закуплено захисні засоби, медичні апарати та техніка.

Восени 2020 року Астарта надала Полтавському обласному лабораторному центру Міністерства охорони здоров'я України в тимчасове користування обладнання (термошейкер та термостат), що використовувалось на Глобинському соєпереробному заводі для аналізу вмісту ГМО в сої. Саме це обладнання дозволило значно полегшити процедуру діагностування коронавірусної хвороби COVID-19, при цьому зберігаючи точність та якість досліджень.

В рамках протидії COVID-19 у 2020 році Астарта закупила:

- 35 апаратів ШВЛ
- 5 кисневих концентраторів
- 10 кисневих балонів
- 1 дефібрилятор
- 900 кисневих масок
- 50 пульсоксиметрів
- 2 монітора пацієнта
- 45 000 медичних масок
- 2 300 літрів дезінфікуючих засобів
- 2 700 захисних костюмів, респіраторів та окулярів
- 1 050 медичних халатів
- 1 000 тест-систем
- 2 прилади лабораторних досліджень
- 25 000 медичних шапочок
- 90 інфрачервоних безконтактних термометрів
- 26 500 медичних рукавичок

Також, спільно з партнерською компанією, місцевим лікарям було передано понад 2 тисячі літрів дезінфікуючих засобів для забезпечення захисту лікарів.

Астарта активно співпрацює з Київським волонтерським штабом, виділивши 1 млн грн на доставку необхідного обладнання та засобів індивідуального захисту в лікарні міста Київ. Загалом, Компанія поетапно допомагала 36 медичним закладам у Полтавській, Хмельницькій, Вінницькій, Житомирській, Тернопільській, Харківській та Чернігівській областях, здійснюючи ефективні прямі комунікації задля вчасної допомоги в подоланні COVID-19.

● Проект «Підйом!»

З 2018 року Астарта спільно з благодійним фондом «Повір у себе» та Українською академією лідерства реалізує проект «Підйом!», що покликаний сприяти активній участі сільської молоді в житті власних територіальних громад. В учасників проекту розвивають лідерські навички, проектне мислення та дбайливе ставлення до навколишнього середовища шляхом розробки їх особистих проектів. Найактивніші вихованці, що пройшли майстерню лідерства та проектного менеджменту «Підйом!», отримують грант та можливість реалізувати власні проекти, покликані покращити життя їх громад.

У 2020 році, у зв'язку з карантинними обмеженнями, проект відбувався в онлайн-форматі: понад 160 дітей, менторів, лекторів, організаторів та координаторів із

7 областей України взяли участь у цій ініціативі. Було розроблено 41 молодіжний проект у сферах соціального підприємництва, освіти, екології та благоустрою, культури та спорту. У результаті, у повному обсязі було профінансовано та втілено в життя 14 проектів найенергійніших учасників.

● Проект «Моє майбутнє в агро»

Астарта розпочала реалізацію проекту «Моє майбутнє в агро» у 2018 році з метою зацікавити школярів сучасним модернізованим агросектором та допомогти у визначенні майбутнього професійного напрямку. В рамках проекту дітей навчають основ агровиробництва за підручником «Агросфера», що за замовленням та підтримкою Астарты був розроблений Уманським аграрним ліцеєм. Школярів ознайомлюють з різними професіями в агросекторі, організовуючи безліч екскурсій на автоматизоване виробництво та поля, де працює високотехнологічна техніка на автопілоті, а також спрямовують підтримувати власні громади шляхом відвідин ветеранів сільського господарства з приємними подарунками.

У листопаді 2020 року в рамках проекту пройшов конкурс наукових робіт, що показав інноваційність агросфери та зацікавленість молоді до цього напрямку. Наразі в ініціативі задіяно 25 шкіл з 5 областей України, сумарно взяло участь 350 учнів.

● Проект «ІТ-освіта у сільській місцевості»

Проект був ініційований Астартою у 2017 році в партнерстві з BrainBasket Foundation та компанією Miratex і покликаний сприяти вивченню інформаційних технологій дітьми та дорослими мешканцями громад.

Дитячий курс розрахований на школярів від 9 до 15 років, які під час його проходження знайомляться з мовою візуального програмування Scratch (розробленою Массачусетським інститутом) та особисто програмують роботів Mbot в рамках напряму з робототехніки. Щороку для дітей проводяться освітні хакатони та тематичні конкурси, під час яких учасники проекту застосовують отримані знання та навички, створюючи при цьому власні додатки, ігри чи мультфільми.

Курс для дорослих розрахований на людей віком від 40 років і ставить за мету навчити учасників базовим навичкам ІТ.

Наразі, у проекті взяло участь близько 600 дорослих та 900 дітей з сіл та селищ Полтавської, Хмельницької, Вінницької, Харківської, Черкаської та Чернігівської областей України.

● Проект «Smart-імпульс для громади»

З 2019 року Астарта спільно з Посольством Швейцарії та компанією «Делойт» реалізує проект для Волочиської об'єднаної територіальної громади, що покликаний

покращити соціально-економічний розвиток Волочиської громади на Хмельниччині.

У 2020 році була здійснена комплексна та професійна діагностика громади, що дала можливість сформуванню подальші сценарії розвитку, ідентифікувати ключові виклики та перспективи розвитку. А також був проведений хакатон, завдяки якому учасники визначили потреби, прагнення та сподівання місцевих жителів. За результатами 2 початкових етапів проекту були сформовані цілі на 2021 рік: в першу чергу, це розробка Стратегії розвитку та створення нішевого підприємства / кластеру у Волочиській громаді.

*У 2020 році Астарта спрямувала
53,7 млн грн на соціальні інвестиції та
39 млн грн на захист довкілля та охорони
праці.*

Інвестиції в охорону праці та захист довкілля

Протягом 2020 року, окрім соціальних проектів, Астарта активно залучала кошти у програми захисту навколишнього природного середовища та охорони праці. Компанія докладє значні зусилля для збереження довкілля та покращення благополуччя як власних працівників, так і представників місцевих територіальних громад.

Загальна сума інвестицій Компанії у захист навколишнього природного середовища та охорону праці у 2020 році склала 39 млн грн. З них, найбільше коштів було спрямовано на засоби індивідуального захисту (8,0 млн грн або 20,5%), дозвільну документацію у сфері охорони праці та навколишнього середовища (5,1 млн грн або 13,1%) та ВАТ-програму (програму з енерго- та ресурсоефективності на ЦЗ) (4,7 млн грн або 12,1%).

У 2020 році Астарта вдруге отримала срібну медаль від міжнародної рейтингової платформи EcoVadis, що займається аудитом діяльності компаній у сфері корпоративної соціальної відповідальності. Методика оцінювання базувалася на 4 основних критеріях, серед яких захист навколишнього середовища та трудові відносини.

Інвестиції Астарті в програми з захисту довкілля та охорони праці у 2020 р.

9. Методологія дослідження

Методологія дослідження

Оцінку повного внеску агропромхолдингу Астарта-Київ в економіку України було здійснено на основі моделі «витрати – випуск». Її теоретичну основу розробив відомий вчений-економіст Василь Леонт'єв. У 1973 році вчений отримав Нобелівську премію з економіки за створення й розвиток моделі «витрати - випуск» та за її застосування до важливих економічних проблем.

Модель «витрати-випуск» показує як економічна діяльність однієї галузі створює попит на продукцію інших галузей, тим самим стимулюючи їх розвиток. Тому її також називають

моделлю міжгалузевого балансу. Таким чином, застосування цієї моделі дозволяє провести аналіз впливу діяльності Астарти на інші галузі та на економіку країни загалом.

Повний внесок Компанії в економіку країни враховує не тільки її безпосередні економічні результати діяльності, а й ефекти, що виникають внаслідок проміжного споживання (закупівель) компанії та споживчих витрат її працівників. Завдяки закупівлям створюється попит на продукцію підрядників, що стимулює їх економічну діяльність.

Наприклад, Астарта закуповує обладнання і цим підтримує діяльність підприємств машинобудування, які, в свою чергу, створюють попит на продукцію металургійної, транспортної та інших галузей економіки. Повний внесок також враховує вплив споживчого попиту працівників, яких Компанія та її підрядники забезпечують заробітною платою, на різні галузі економіки.

Таким чином економічний вплив Компанії хвилеподібно поширюється на інші галузі. Відповідно, обсяг повного внеску в економіку розраховується як сума його складових: прямого, непрямого та опосередкованого внесків.

Прямий внесок - це безпосередні результати діяльності самої Компанії, такі як дохід, додані вартість, згенеровані Компанією, кількість створених робочих місць у Компанії тощо.

Непрямий і опосередкований внески відображають вплив Компанії на економіку країни, тобто оцінюють додатковий ефект, що виникає в інших галузях економіки в результаті її діяльності.

Непрямий внесок - це додатковий ефект, що виникає в ланцюзі постачання завдяки закупівлям Астарті на внутрішньому ринку. Непрямий внесок відображає додаткові доходи, додану вартість, робочі місця, оплату праці і податки, що генеруються прямими постачальниками Компанії та її «непрямими постачальниками» (тобто тими, у яких закуповують продукцію прямі постачальники).

Опосередкований внесок - створюється завдяки споживчим витратам працівників Компанії та її підрядників. Він враховує додатковий економічний ефект (доходи, додану вартість, робочі місця і т. д.), що виникає в тих галузях економіки, які виробляють споживчі товари та надають послуги співробітникам Компанії та працівникам, які зайняті у всьому ланцюзі постачання.

Оцінка повного внеску Астарті в економіку України проводилась за такими показниками:

- **Внесок у випуск товарів та послуг**
(далі - «випуск»)

На макроекономічному рівні показник випуску включає в себе проміжне споживання (тобто витрати на закупівлю продукції для виробничих цілей) та додану вартість, створену господарськими одиницями. На рівні компанії, цей показник є еквівалентним обсягу продажів або її доходів.

- **Внесок у ВВП (або валову додану вартість).**

Цей показник дорівнює вартості кінцевої продукції і відображає додану вартість, згенеровану нею в процесі виробничої діяльності. На рівні компанії, додана вартість визначається як різниця між її доходом та проміжним споживанням, тобто витратами на закупівлю товарів і послуг.

- **Внесок у зайнятість**

Цей показник відображає внесок у створення робочих місць в економіці.

● Внесок у трудові доходи населення

Цей показник відображає обсяг трудових доходів, які працівники отримують у вигляді оплати праці.

● Податковий внесок

Це обсяг податкових платежів та зборів, сплачених на користь держави. Податки є основним джерелом наповнення державного бюджету України. Зокрема, в 2020 році податкові надходження забезпечили 82,6% загального обсягу доходів Зведеного бюджету України⁸.

В процесі моделювання для кожного показника вище розраховується **мультиплікатор** - коефіцієнт, що відображає як безпосередня діяльність Компанії впливає на зміну макроекономічних показників в економіці України. Наприклад, мультиплікатор зайнятості показує скільки робочих місць генерується в економіці завдяки 1 робочому місцю в Астарті.

У цьому звіті також наведено додаткову інформацію про вплив Астарти на розбудову виробничої та соціальної інфраструктури України. Зокрема, у цьому звіті висвітлено інформацію про капітальні інвестиції Компанії, оскільки вони забезпечують довгостроковий відтворювальний економічний процес. Завдяки капітальним інвестиціям основні засоби замінюються на більш ефективні, забезпечується інноваційний розвиток Компанії та економіки загалом. Крім того, у звіті наведено інформацію

про вартість експорту продукції Компанії в порівнянні з загальним експортом з України. Звіт також містить інформацію про соціальні проекти компанії, що описують її позитивний вплив на вирішення окремих соціальних питань. Витрати Астарти на реалізацію таких соціальних проектів в цьому звіті називаються «соціальними інвестиціями» Компанії.

Джерелами інформації для цілей цього дослідження були дані національних рахунків, зокрема таблиця «витрати-випуск» та інші статистичні дані Державної служби статистики України, Пенсійного фонду України, Державної казначейської служби України. Крім того, для проведення дослідження були використані безпосередні дані Астарти про результати її діяльності, зокрема про виручку, витрати, закупівлі товарів та послуг, фонд оплати праці, сплачені податки та інші платежі на користь держави, капітальні та соціальні інвестиції та ін. З метою уникнення подвійного рахунку і, відповідно, завищення повного внеску Астарти, із даних Компанії виокремлювались внутрішньогрупові операції.

Дослідження охоплює 2020 календарний рік і включає в себе оцінку діяльності агропромхолдингу Астарта-Київ: ТОВ фірма «Астарта-Київ» та її 33 дочірніх компаній.

⁸ Розраховано на основі даних Державної казначейської служби України про доходи Зведеного бюджету України, <https://www.treasury.gov.ua/storage/app/uploads/public/606/321/532/6063215327ba6706726210.xlsx>

Інформація про компанію EY

EY є міжнародним лідером із аудиту, оподаткування, супроводу угод і консультування. Наші знання та якість послуг, які ми надаємо, сприяють зміцненню довіри і впевненості на ринках різних країн у всьому світі. Ми формуємо команду видатних лідерів, під чийм управлінням наш колектив виконує взяті на себе зобов'язання. Таким чином, ми робимо суттєвий внесок у поліпшення ділового середовища в інтересах співробітників, клієнтів і суспільства в цілому.

Назва EY відноситься до глобальної організації та може відноситися до однієї чи декількох компаній, що входять до складу Ernst & Young Global Limited, кожна з яких є окремою юридичною особою. Ernst & Young Global Limited – юридична особа, створена відповідно до законодавства Великобританії, – є компанією, що обмежена відповідальністю її учасників і не надає послуг клієнтам.

Дізнайтеся більше на сайті: ey.com.

© 2021 ТОВ «Ернст енд Янг»

Усі права захищені

Ця публікація була підготовлена ТОВ «Ернст енд Янг» для компанії ТОВ фірма «Астарта-Київ» на основі інформації, наданої ТОВ фірма «Астарта-Київ», а також офіційних відкритих даних. Інформацію про результати діяльності ТОВ фірма «Астарта-Київ» (доходи, закупівлі, вартість послуг, чисельність персоналу, оплата праці, податки, капітальні інвестиції, соціальні інвестиції тощо) було надало керівництвом компанії. ТОВ «Ернст енд Янг» не перевіряв та не верифікував зазначену інформацію. ТОВ «Ернст енд Янг» не висловлює думку щодо цієї інформації та результатів аналізу, а також не надає жодних інших підтверджень.

ТОВ «Ернст енд Янг» покладалось на повноту, точність та достовірність всієї інформації, отриманої з публічних джерел (Державний служба статистики України, Державна податкова служба України, Пенсійний фонд України та інші). Висновки цієї публікації залежать від повноти, точності та чесного подання інформації її постачальниками.

Ця публікація підготовлена лише для загальних інформаційних цілей, і не може розглядатись як рекомендація щодо бухгалтерських, податкових, юридичних чи інших професійних питань. Всі приклади та порівняння впливу ТОВ фірма «Астарта-Київ» з національною статистикою, що містяться в цьому документі, наведені лише для ілюстративних цілей і не є безпосередніми результатами діяльності Астарті.

Інформація в цій публікації має на меті представити охоплені теми у загальних рисах. Її не слід розглядати як всебічну, достатню для прийняття рішень, а також не слід використовувати замість професійної консультації. Компанія ТОВ «Ернст енд Янг» не несе відповідальності за будь-які збитки, що можуть бути спричинені будь-якими діями, здійсненими чи не здійсненими будь-ким, хто використовує цю публікацію.